

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ»

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΚΑΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

**Η προστασία των προσωπικών δεδομένων στα Μέσα Μαζικής
Ενημέρωσης**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Σακκά Αλίκη

ΑΜ: 7120Μ045

Αθήνα, 2015

Επιβλέπουσα : Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη

Τριμελής εξεταστική επιτροπή :

κ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη, Επίκουρη Καθηγήτρια Δημόσιας Διοίκησης
Παντείου Πανεπιστημίου Παντείου

κ. Κριάρη Ισμήνη, Καθηγήτρια Δημόσιας Διοίκησης Παντείου Πανεπιστημίου

κ. Χάνος Αντώνιος, Αναπληρωτής Καθηγητής Δημόσιας Διοίκησης Παντείου
Πανεπιστημίου

Copyright © Νίκος Πατεράκης, 2015

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας διπλωματικής εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τον συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειον Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων του συγγραφέα.

Κι αν δεν μπορείς να κάμεις την ζωή σου όπως την θέλεις,

τούτο προσπάθησε τουλάχιστον

όσο μπορείς: μην την εξευτελίζεις

μες στην πολλή συνάφεια του κόσμου,

μες στες πολλές κινήσεις κι ομιλίες.

Κ.Π. Καβάφης, Ποιήματα, τόμ.1, Ίκαρος

Ευχαριστίες

Η ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής αυτής εργασίας θα ήταν αδύνατη χωρίς την πολύτιμη υποστήριξη της καθηγήτριάς μου, κα. Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη, Επίκουρης Καθηγήτριας Δημόσιας Διοίκησης Παντείου Πανεπιστημίου. Της εκφράζω ένα βαθύ ευχαριστώ για όλη τη βοήθεια που μου προσέφερε καθώς και στον κ. Χάνο Αντώνιο, Διευθυντή του μεταπτυχιακού προγράμματος μας. Υπήρξαν πηγή έμπνευσης από το προπτυχιακό μου μέχρι και την εκπόνηση της διπλωματικής μου και με έκαναν να αγαπήσω την έρευνα.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω πολύ τους γονείς μου, Δημήτρη Σακκά & Βασιλική Κατσικαδάκου, οι οποίοι υπήρξαν πάντα ένα ανεκτίμητο στήριγμα για μένα και στους οποίους οφείλω όλη τη διαδρομή των σπουδών μου, μέχρι σήμερα.

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες	8
Εισαγωγή	9
Πρώτο Μέρος	14
Το νομικό καθεστώς της λειτουργίας των ΜΜΕ	14
1.1 Τα μέσα ενημέρωσης ως φύλακες του δημοσίου συμφέροντος	14
1.2 Η ελευθερία του τύπου και η απαγόρευση της λογοκρισίας	14
1.3 Η ελευθερία της έκφρασης	16
1.4 Το δικαίωμα πληροφόρησης του κοινού	18
Δεύτερο Μέρος	19
Αντικρουόμενα δικαιώματα	19
2.1 Ο σεβασμός των προσωπικών δεδομένων	20
2.2 Από το νόμο 2472/97 στο νόμο 4624/2019	24
2.3 Επιτρεπτή επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για δημοσιογραφικούς σκοπούς	26
2.3.1 Το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει τη ρητή συγκατάθεσή του	26
2.3.2 Η δημοσίευση των δεδομένων από το ίδιο το υποκείμενο	27
2.3.3 Υπεροχή του δικαίωμα πληροφόρησης και ελευθερίας έκφρασης	28
2.4 Δημόσια Πρόσωπα	30
2.5 Δικαιολογημένο ενδιαφέρον του κοινού	33
2.6 Δημοσίευση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων	34
2.7 Η δημοσίευση της δίκης	37
2.8 Παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων	39
2.10 Το δικαίωμα της ίδιας εικόνας	42
Μέρος Τρίτο	45
3. Η υπαγωγή του διαδικτύου στην ενημέρωση	45
3.1 Ιδιωτικά Ιστολόγια	47
3.2 Τα «Νέα ΜΜΕ»	48
Μέρος Τέταρτο	49
4. Σύστημα προστασίας των υποκείμενων των δεδομένων	49
4.1 Το δικαίωμα πληροφοριακού αυτοκαθορισμού	50
4.2 Αρχές νόμιμης επεξεργασίας	51
4.3 Δικαιώματα του υποκειμένου	53
4.3.1 Ενημέρωση του υποκειμένου.	54
4.6 Δικαίωμα στην λήθη	55
4.6.1 Το δικαίωμα στην λήθη στην ψηφιακή εποχή.	56
Μέρος Πέμπτο	57

Κυρώσεις	57
5.1 Διοικητικές Κυρώσεις	58
5.2 Ποινικές κυρώσεις	58
5.3 Αστικές Κυρώσεις	59
Βιβλιογραφία	65
Ιστολόγια	66

Λέξεις κλειδιά

Ελευθερία του Τύπου, Προστασία Προσωπικών δεδομένων , Ιδιωτικότητα,
Αρχή της Αναλογικότητας, Νέα Μέσα Ενημέρωσης

Συντομογραφίες

ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑΠ	Άρειος Πάγος
ΑΠΔΠΧ	Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων
ΓΚΠΔ	Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων
ΕΔΔΑ	Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΚ	Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΕΣΔΑ	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου
ΕΣΡ	Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης
ΜΚΔ	Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης
ΜΜΕ	Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
Ν	Νόμος
Παρ.	Παράγραφος
ΠΔ	Προεδρικό Διάταγμα
Σ	Σύνταγμα
ΣτΕ	Συμβούλιο της Επικρατείας

Εισαγωγή

Η ιλιγγιώδης τεχνολογική εξέλιξη που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια όπως επίσης και η ατέρμονη ανάγκη του κοινού για συνεχή πληροφόρηση έχουν δημιουργήσει ένα αίσθημα έντονου προβληματισμού σε ό,τι αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι ο ιδιωτικός βίος και πιο συγκεκριμένα τα προσωπικά δεδομένα του ατόμου βρίσκονται στο επίκεντρο πολυποικίλων απειλών. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων ανήκει στην κατηγορία των νέων δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται στο αναθεωρημένο Σύνταγμα, και συγκεκριμένα το άρθρο 9^A που προστατεύει το άτομο από τη συλλογή και επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων. Η προστασία αυτή διασφαλίζεται από μια ανεξάρτητη αρχή που συγκροτείται και λειτουργεί όπως ο νόμος ορίζει (ΑΠΔΠΧ).

Τα προσωπικά δεδομένα δεν είναι όμως ένα κυρίαρχο δικαίωμα έναντι όλων. Αντιθέτως πρέπει να συνυπάρχουν και να σταθμίζονται με τα υπόλοιπα συνταγματικώς προστατευόμενα έννομα αγαθά. Συχνά, η Αρχή όπως και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έχουν ασχοληθεί με περιστατικά σύγκρουσης του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής και των προσωπικών δεδομένων, με την ελευθερία έκφρασης και το δικαίωμα των πολιτών για πληροφόρηση, δημιουργώντας έτσι μια επιτακτική ανάγκη προστασίας των ισχυρών αυτών έννομων συμφερόντων. Οι δημοσιογράφοι με την σειρά τους στην προσπάθειά τους να υπηρετήσουν το λειτούργημά τους πρέπει να έχουν πρόσβαση στις πηγές ενημέρωσης. Προς επίτευξη αυτού του σκοπού το κράτος έχει υποχρέωση όχι μόνο να μην εμποδίζει αλλά να διευκολύνουν αυτήν την πρόσβαση, ώστε η κοινωνία να ενημερώνεται για όσα συμβαίνουν και όλα αυτά μέσα σε ένα πλαίσιο προστασίας και σεβασμού των προσωπικών δεδομένων.

Τα ΜΜΕ δικαιούνται να ενημερώνουν την κοινή γνώμη και να μεταδίδουν πληροφορίες και σχόλια που αφορούν μεταξύ άλλων πρόσωπα της επικαιρότητας που εκτίθενται στην δημοσιότητα. Η προστασία του ιδιωτικού βίου των οποίων όμως δεν κατοχυρώνεται σε απόλυτο βαθμό, και στην περίπτωση αυτή, η μετάδοση πληροφοριών σχετικά με την προσωπική τους ζωή πρέπει να γίνεται με τρόπο λιτό και όχι υπερβολικό, διατηρώντας το μέτρο και να αποβλέπει στην ενημέρωση του

κοινού. Η ελευθερία της έκφρασης και ειδικότερα η ελευθερία του τύπου δεν συνεπάγεται απαλλαγή από τις δεσμεύσεις των νόμων του κράτους¹. Αυτό ακριβώς θα μας απασχολήσει στην παρούσα εργασία ,τον τρόπο δηλαδή που θα κατέστι δυνατή η συνύπαρξη όλων των συνταγματικώς προστατευόμενων δικαιωμάτων.

Οι νέες τεχνολογίες πολλαπλασιάζουν τις δυνατότητες, αλλά παράλληλα και τους κινδύνους για τα δικαιώματα των προσώπων τα οποία αφορούν οι πληροφορίες . Πιο συγκεκριμένα με την νέα τεχνολογία αυξάνεται ο όγκος των πληροφοριών που μπορούν να αρχειοθετηθούν και είναι εφικτή η περαιτέρω συσχέτιση διάσπαρτων πληροφοριών μέσω της χρήσης ψηφιακών συστημάτων ,όπως επίσης ο χρόνος που διατηρούνται οι πληροφορίες αυτές είναι σαφώς μεγαλύτερος. Φυσικά το νομικό μας πλαίσιο δεν θα μπορούσε να μείνει σταθερό , αντιθέτως εξελίσσεται παράλληλα με την τεχνολογία και στοχεύει σε ένα παράλληλο μοτίβο συνύπαρξης.

Παρόλα αυτά το διαδίκτυο έχει καθοριστικό ρόλο στην αύξηση της πρόσβασης του κοινού στις ειδήσεις και στην διευκόλυνση της διάδοσης των πληροφοριών επηρεάζοντας με αυτόν τον τρόπο και τα ΜΜΕ. Τα ΜΜΕ έχουν εξελιχθεί και δεν περιορίζονται πλέον στα κλασικά (έντυπος τύπος και ραδιοτηλέοραση), δημιουργώντας ακόμα περισσότερους κινδύνους. Τα παραδοσιακά ΜΜΕ τείνουν να αντικατασταθούν πλήρως από τα «Νέα» Μέσα Ενημέρωσης διαφοροποιώντας τα πράγματα και αλλοιώνοντας την ιδιότητα του δημοσιογράφου και του δημοσιογραφικού λόγου γενικότερα. Το γεγονός μάλιστα ότι, στην εποχή του διαδικτύου, υπάρχει η δυνατότητα το υλικό αυτό να αναρτηθεί, να διανεμηθεί και να αναδιανεμηθεί από οποιονδήποτε , αποκτώντας πρόσβαση σε αυτό επιφέρει ίσως και σε ανυπολόγιστο βαθμό δυσάρεστες επιπτώσεις. Αυτό σημαίνει ότι κανένα πρόσωπο δεν αποδεσμεύεται πλήρως από το παρελθόν του και ανά πάσα στιγμή είναι δυνατή η επαναφορά πληροφοριών που ανήκουν πλέον στο παρελθόν. Προβληματισμός ,ωστόσο, υπάρχει σχετικά με το αν ένα δικαίωμα στην ψηφιακή λήθη θα ήταν αντίθετο με το δικαίωμα ελευθερίας της έκφρασης, την ελευθερία της πληροφορίας και γενικότερα της ελευθερίας τύπου , όπου επιβάλλεται η διατήρηση της πληροφορίας στο Διαδίκτυο.

---

¹ Καμτσίδου, Ι. (2008), *Η ηλεκτρονική παρακολούθηση σε υπαίθριους χώρους, εταιρία ελλήνων δικαστικών λειτουργών για την δημοκρατία και τις ελευθερίες*, πρακτικά διήμερης επιστημονικής συνάντησης/ εισαγωγικά σχόλια Γιώργος Κ. Σταυρόπουλος. Όμιλος "Αριστόβουλος Μάνεσης", Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σελ57

Οι κανόνες ,άλλωστε, προστασίας των προσωπικών δεδομένων αποτελούν την αντίδραση του νομοθέτη απέναντι στους κινδύνους που προκάλεσε η εξέλιξη της τεχνολογίας. Το νέο άρθρο 5^A αλλά και το άρθρο 9^A είχε σαν σκοπό να δικτυώσει την ελληνική έννομη τάξη με την «Κοινωνία την πληροφορία», όπου δεν επιτρέπεται να πλήττεται ο πυρήνας ούτε του ενός ούτε του άλλου, η δε αναζήτηση της ισορροπίας μπορεί να περνά από αμφίπλευρους περιορισμούς, αλλά εντός των συνταγματικών ορίων (άρθρο 25) και υπέρ του γενικού συμφέροντος. Η αρχή της στάθμισης εφαρμόζεται κατά την πάγια νομολογία των ελληνικών δικαστηρίων και του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ). Είναι λοιπόν επιτακτική ανάγκη η εναρμόνιση των αντικρουόμενων χωρίς όμως να παραγκωνίζεται κανένα δικαίωμα του ατόμου , ώστε να μην μετατραπεί η κοινωνία μας από Κοινωνία της πληροφόρησης σε Κοινωνία της επιτήρησης.

Abstract

The outrageously fast technological evolution as well as the people's need for constantly renewed information have caused intense concern in regard to personal data protection .It is a widely accepted belief that privacy , personal data, to be exact , is under threat in many different way. The protection of personal data falls in the group of the new rights that are referred and secured in the renewed text of the constitution and more specifically the article 9^A protects the individual against the collections and process of his own personal data by a third person .This protection is guaranteed by an Independent Authority that is consisted and functions according the law.

However, personal data is not always out of anyone's reach .On the contrary, it has to coexist and harmony with the other constitutionally secured rights. That Independed Authority as well as the European Court of Human Rights have dealt with cases of contrast between the personal data and privacy rights on the one hand , and the people's right of information on the other hand , creating the urgent need of providing protection to those lawful interests. Moreover, journalists, in order to be able to work efficiently, have to have access to the news sources. In order to achieve this goal the state has the obligation not to hinder , but to facilitate this access, so the society is well informed about what happens , while all that take place in a frame of protection and respect of personal data. Mass Media have the right to inform the public, providing information and making comments about people who are in the public eye, whose privacy, however can be partially broken, but not at the great extent , so the public gets informed. The freedom of speech as well as the freedom of the press have to abide by the rule of the law. This is the object of this project, exploring the way how conflicting constitutional rights can coexist.

New digital technology increases the potential but at the same time, the danger for the rights of people who are presented by the media. More specifically, new digital technology increases the volume of information that can be processed and interrelated through the use of proper software. Furthermore, that information can be enriched and preserved for a long time.

Nevertheless, the internet plays a critical role since it enables the public to have increased access capacity to the news and it facilitates the spread of information affecting in this way the Mass Media themselves. The media themselves have evolved, beyond the traditional forms (press, TV, radio) and that causes even more concern. The traditional Mass Media tend to be completely replaced by the new ones, something that changes the people, journalists and the involved in general. The fact that any online material can be accessed, processed and distributed by anybody anytime increases the risk. That means, for example, that no one can leave his past behind, since information about his past can be publicly brought back at any given time or occasion. There is a debate whether digital oblivion would be in contrast the right of expression the right of information the right of free press.

In addition, the law concerning personal data protection consists the lawmaker's reaction towards the danger imposed the digital evolution. The new article 5, as well as 9 intend to connect the value of law with the society of information , without allowing them to hurt each other. The pursue of this balance can go through mutual limitations, however always within the constitutional standards cortically article (25). The basic principle of this balance is applied in the courts decisions, as well as in the European court of human rights. We should take precautions in order to maintain our society as it is, society of information, and not turn it into a society of surveillance.

Πρώτο Μέρος

Το νομικό καθεστώς της λειτουργίας των ΜΜΕ

1.1 Τα μέσα ενημέρωσης ως φύλακες του δημοσίου συμφέροντος

Τα ΜΜΕ θεωρούνται φύλακες του δημοσίου συμφέροντος με ζωτικής σημασίας ρόλο σε μια δημοκρατική κοινωνία. Έχουν το καθήκον να παρέχουν πληροφορίες και να ενημερώνουν το κοινό σχετικά με όλα τα θέματα τις επικαιρότητας, τα οποία το κοινό έχει επίσης το δικαίωμα να λάβει γνώση. Η ελευθερία του Τύπου και γενικότερα των ΜΜΕ αποτελεί θεμέλιο λίθο για την δημοκρατία μας, αυτός είναι και ο σπουδαιότερος λόγος της αμείωτης επικαιρότητας της ελευθερίας του τύπου, η κεντρική του σημασία για την ελευθερία και εν γένει τη δημοκρατία. Ο δημόσιος ρόλος του τύπου είναι διττός, από την μια λειτουργεί ως όργανο πληροφόρησης και διάδοσης των νέων σε άλλους και από την άλλη αποτελεί όργανο άσκησης δημόσιου ελέγχου. Δεν αποκαλείται άλλωστε ο Τύπος άδικο ως δημόσιος φύλακας από το ΕΔΔΑ, δημόσιο λειτούργημα και τέταρτη εξουσία με κεφαλαίο Τ. Όπως τονίζει και το ΕΔΔΑ, τα ΜΜΕ είναι από τα μέσα δια των οποίων πολιτικοί και πολίτες μπορούν να ελέγχουν και να επαληθεύουν εάν η κυβέρνηση, η διοίκηση και οι δικαστές ανταποκρίνονται στην ιδιαίτερη ευθύνη τους με τρόπο που εναρμονίζεται με το καθήκον που τους έχει ανατεθεί.

1.2 Η ελευθερία του τύπου και η απαγόρευση της λογοκρισίας

Το Σύνταγμα μας κατοχυρώνει την ελευθερία του τύπου ως ατομικό δικαίωμα στο άρθρο 14 παρ. 1 και συγκεκριμένα αναφέρει ότι «Καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και δια του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του Κράτους». Τύπος κατά την έννοια αυτή νοείται κάθε μορφής αποτύπωμα εκφράσεως γνώμης ή λόγου ανεξάρτητα από τον σκοπό της δημοσίευσης.

Στο άρθρο 14 παρ 2 του Σ αναφέρεται ότι «Ο τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται» θεσπίζοντας τον χαρακτήρα της ελευθερίας του τύπου ως θεσμική εγγύηση. Η θεσμική εγγύηση της

ελευθερίας του τύπου ενισχύει, λόγω της σημασίας του τύπου για την λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος, την προστασία που προσφέρει η κατοχύρωση του ατομικού δικαιώματος, εξοπλίζοντας τον τύπο με πρόσθετες ειδικές εγγυήσεις που είναι συνυφασμένες με την λειτουργία του². Επίσης επιτυγχάνεται η προστασία των οργάνων του τύπου, τα οποία είναι επιφορτισμένα να αποφασίζουν θετικά ή αρνητικά για ότι μπορεί να ενδιαφέρει την κοινή γνώμη. Με την έννοια αυτή του τύπου περιλαμβάνονται όλα τα έντυπα που είναι κατάλληλα και προορισμένα για διάδοση³. Το άρθρο 14 Σ προστατεύει την ελευθερία του τύπου σε όλα της τα στάδια συμπεριλαμβάνοντας την ελευθερία έκδοσης, την ελευθερία σύνταξης, την ελευθερία εκτύπωσης και την ελευθερία κυκλοφορίας. Χωρίς αυτά άλλωστε η ελευθερία του τύπου στερείται κάθε πρακτικού περιεχομένου. Θα μπορούσε να υποστηριχτεί επιπλέον ότι η ενεργητική πλευρά του ατομικού δικαιώματος λειτουργεί ως συμπληρωματική του άρθρου 5 παρ 1 του Σ περί ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας και αυτό διότι δίχως μια αντικειμενική ενημέρωση για τα κοινά από τον τύπο, δεν θα ήταν δυνατόν ο «καθένας» να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας τουλάχιστον όχι σε ικανοποιητικό βαθμό. Υπάρχει δηλαδή μια αξίωση του κοινού για ενημέρωση.

Ως εκ τούτου δεν υπάρχει ένα υπέρτατο συνταγματικό αγαθό που να υπερτερεί εκ των προτέρων έναντι των άλλων συνταγματικών αγαθών και για αυτό οι περιορισμοί στην ελευθερία του τύπου, ως ένα βαθμό, δικαιολογούνται. Με άλλα λόγια υπάρχει ανάγκη προστασίας των υπόλοιπων έννομων αγαθών που επίσης κατοχυρώνονται στο σύνταγμα μας χωρίς όμως να παραβιάζεται ο πυρήνας προστασίας του τύπου. Συνεπώς στο άρθρο 14 Σ επιτρέπονται γενικοί και ειδικοί περιορισμοί στο βαθμό και στο μέτρο προστασίας άλλων έννομων αγαθών⁴. Με τον όρο γενικό περιορισμό εννοούμε νόμο με τον οποίο κατά τρόπο γενικό, αντικειμενικό και απρόσωπο προστατεύονται άλλα συνταγματικώς προστατευόμενα αγαθά, λόγου χάρη ο ιδιωτικός βίος ή τα προσωπικά δεδομένων. Ενώ με τους ειδικούς περιορισμούς εννοούμε ένα μακρύ κατάλογο περιορισμών που αφορούν αποκλειστικά τον Τύπο.

---

² Βλ. Τσεββάς, Α. ,(2010) , *Προσωπικά δεδομένα και μέσα ενημέρωσης* , Εκδόσεις ANT Ν.Σάκκουλα , Αθήνα- Κομοτηνή,σελ 20

³ Βλ. Καρακώστας Ι.,(2012) , *Το δίκαιο των ΜΜΕ*, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 4

⁴ Βλ ο.π .Καρακώστας Ι, σελ 5

Η σημασία ωστόσο του Τύπου αναγνωρίζεται και από διεθνή κείμενα. Συγκεκριμένα, ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατοχυρώνει την ελευθερία και την πολυφωνία των ΜΜΕ στο άρθρο 11 παρ 2. Παρόλο, που ο τύπος δεν πρέπει να υπερβαίνει τα όρια που τίθενται από την ανάγκη προστασίας άλλων έννομων αγαθών, όπως η υπόληψη των τρίτων, βαρύνεται με την υποχρέωση να διαδίδει πληροφορίες σχετικά με τις θέσεις των πολιτικών ηγετών. Προκειμένου να επιτελέσει ο Τύπος το ρόλο του χωρίς παρεμβάσεις, του αναγνωρίζεται ένα περιθώριο υπερβολής, ακόμα και προκλητικότητας.

1.3 Η ελευθερία της έκφρασης

Δίχως όμως την ελευθερία της έκφρασης η ελευθερία του Τύπου δεν θα είχε καμία πρακτική σημασία. Θα μπορούσε να υποστηρίξει κανείς ότι η ελευθερία του τύπου προϋποθέτει την ελευθερία της έκφρασης και το αντίστροφο. Με την έννοια ελευθερία της έκφρασης νοείται η με οποιονδήποτε τρόπο, εξωτερίκευση απόψεων.

Το δικαίωμα της ελευθερίας έκφρασης αναλύεται σε διάφορα στάδια. Συγκεκριμένα, όταν μιλάμε για ελευθερία έκφρασης συμπεριλαμβάνεται η ελευθερία διαμόρφωσης της κοινής γνώμης, δεύτερον η ελευθερία που έχει κάθε άτομο να εκφράσει την άποψη του χωρίς δυσμενείς συνέπειες και τρίτον το στάδιο της έκφρασης γνώμης με οποιοδήποτε μέσο συμπεριλαμβανόμενος και το διαδίκτυο. Κύριος εκφραστής της ελευθερίας έκφρασης αποτελεί αναμφισβήτητα ο δημοσιογράφος. Το δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης περιλαμβάνει την ελευθερία της αναζήτησης, της λήψης και μετάδοσης πληροφοριών και απόψεων, κάθε είδους ανεξαρτήτως συνόρων, προφορικά, γραπτά, σε κάθε μορφή τέχνης ή με κάθε άλλο μέσο της επιλογής του. Την ελευθερία της έκφρασης μπορούμε να την ορίσουμε ως δικαίωμα να λαμβάνεις, να διαμορφώνεις, να έχεις, να εκφράζεις και να διαδίδεις γνώμες και ως ένα σημείο πληροφορίες, χωρίς να υφίσταται καμία παρεμπόδιση, παρενόχληση ή δυσμενή έννομη συνέπεια⁵. Η ελευθερία της έκφρασης συνιστά αναπόσπαστο θεμέλιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας.

---

⁵Βλ Χρυσογόνος Χ. Κώστας, Βλαζόπουλος Β. Σπύρος, *Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα*, 4η αναθεωρημένη έκδοση, Νομική βιβλιοθήκη, 2017,σελ 332

Περιορισμοί στη ελευθερία έκφρασης θεσπίζονται κατά κύριο λόγο από τις διατάξεις του ποινικού κώδικα, οι οποίες προβλέπουν και τιμωρούν τα εγκλήματα κατά της τιμής σύμφωνα με το άρθρο 361 ΠΚ. Ο περιορισμός αυτός είναι αυτονόητος διότι το άρθρο 5 παρ 2 Σ επιτάσσει την «απόλυτη προστασία» χωρίς βέβαια να παύει να είναι απαραίτητη και εδώ μια εναρμόνιση μεταξύ της προστασίας αυτής αφενός και του δικαιώματος για άσκηση κριτικής αφετέρου σύμφωνα με το άρθρο 367 ΠΚ.

Η ελευθερία της έκφρασης κατοχυρώνεται και στο πλαίσιο του άρθρου 10 της ΕΣΔΑ. Σύμφωνα με ΕΔΔΑ, το άρθρο 10 εφαρμόζεται σε σχέση με πληροφορίες ή ιδέες, οι οποίες δύναται να θεωρηθούν προσβλητικές, σοκαριστικές ή ενοχλητικές. Το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ ωστόσο, δεν προστατεύει μόνο την ουσία ή το περιεχόμενο των απόψεων αλλά και τον τρόπο έκφρασης ή το μέσο διάδοσης, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι προστατεύει εκφράσεις οι οποίες είναι αμιγώς υβριστικές. Επιτρέπει μόνο τους περιορισμούς εκείνους που αποτελούν «αναγκαία μέτρα σε μια δημοκρατική κοινωνία». Υπό την επιφύλαξη των περιορισμών της παραγράφου 2 του άρθρου 10, η ελευθερία της έκφρασης δεν προστατεύει μόνον «πληροφορίες» ή «ιδέες» που γίνονται ευμενώς αποδεκτές ή θεωρούνται ανώδυνες ή αδιάφορες, αλλά ακόμη και εκείνες που είναι επιθετικές ή προκαλούν την αντίδραση των άλλων. Αυτά επιτάσσουν ο πλουραλισμός, η ανεκτικότητα και το ανοικτό πνεύμα, χωρίς τα οποία δεν υπάρχει η «δημοκρατική κοινωνία».

Η ελευθερία της έκφρασης έχει κεφαλαιώδη σημασία για το Δικαστήριο του Στρασβούργου και για αυτό εξασφαλίζει την προνομιακή μεταχείριση της, ιδίως σε περιπτώσεις προσβολής της τιμής δημοσίων προσώπων καθώς και σε περιπτώσεις ζητημάτων δημοσίου ενδιαφέροντος. Για αυτό με την πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ξεκίνησε η αντιμετώπιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο του φαινομένου SLAPP (Strategic law suits against public participation). Ο όρος SLAPP αναφέρεται σε αβάσιμες μηνύσεις που κατατίθενται από κάποιο ισχυρό πρόσωπο ή οργανισμό π.χ δημόσιο πρόσωπο, ενάντια σε δημοσιογράφους, που εκφράζουν κριτική σχετικά με ζήτημα δημοσίου ενδιαφέροντος⁶. Σκοπός τέτοιων μηνύσεων δεν είναι να κερδηθεί η δικαστική υπόθεση, αλλά ο εκφοβισμός όσων ασκούν κριτική μέσω της ηθικής και οικονομικής εξουθένωσής τους.

---

⁶ Βλ. Βρεττού Χριστίνα, Το φαινόμενο SLAPP: Η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για προστασία της ελευθερίας της έκφρασης, 25/5/21, <https://www.syntagmawatch.gr/trending-issues/to-fainomeno-slapp-h-prwtovoulia-ths-eyrwpaikis-epitropis-gia-prostasia-ths-elftherias-ths-ekfrashs/>

1.4 Το δικαίωμα πληροφόρησης του κοινού

Το Σύνταγμα μας επίσης κατοχυρώνει τόσο την ελευθερία του «πληροφορείν» όσο και του «πληροφορείσθαι» ολοκληρώνοντας με αυτόν τον τρόπο τη συνταγματικά προστατευόμενη σφαίρα της δημοσιότητας. Αυτονόητο είναι, φυσικά, ότι χωρίς το δικαίωμα της πληροφόρησης η ελευθερία του τύπου δεν θα είχε κανένα νόημα καθότι η ελευθεροτυπία μπορεί να προκύψει παρά μόνο στην περίπτωση όπου κάθε υποκείμενο χαιρεί δικαιώματος της πληροφόρησης με οποιοδήποτε μέσο.

Η ελευθερία της λεγόμενης παθητικής πληροφόρησης, η ελευθερία δηλαδή του «πληροφορείσθαι» δεν διαθέτει ρητή συνταγματική βάση αλλά εντάσσεται στην συνταγματικώς κατοχυρωμένη ελευθερία της γνώσης (άρθρο 14 παρ 1 Σ σε συνδυασμό με το άρθρο 5 παρ 1 Σ καθώς και το άρθρο 10 παρ 1 της ΕΣΔΑ), ενώ η ελευθερία του «πληροφορείσθαι» προσλαμβάνει ρητή κατοχύρωση στο Σ με την διάταξη του άρθρου 5Α παρ 1 Σ όπου αναφέρεται ότι «Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων». Οι περιορισμοί της ελευθερίας της πληροφόρησης αφορούν αποκλειστικά την ενεργητική και όχι την παθητική όψη. Η άσκηση, τόσο του δικαιώματος του «πληροφορείν», όσο και του δικαιώματος στην πληροφόρηση τελεί υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των κανόνων δικαίου που κατοχυρώνουν δικαιώματα και ελευθερίες τρίτων. Η εξασφάλιση δημοσιογραφικών πληροφοριών προϋποθέτει την ανεμπόδιστη πρόσβαση στις πηγές πληροφόρησης.

Δεύτερο Μέρος

Αντικρουόμενα δικαιώματα

Ο Κανονισμός 2016/679 σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, προβλέπει την ειδική περίπτωση επεξεργασίας δεδομένων κατά την άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης (άρθρο 85 ΓΚΠΔ, σκέψη 153 του προοιμίου του με παραπομπή στο άρθρο 11 του Χάρτη), και με «ρήτρα ανοίγματος» δίνει την ευχέρεια στα κράτη-μέλη να εισάγουν τις κατάλληλες ρυθμίσεις, ώστε να συμβαδίζει το δικαίωμα στην προστασία προσωπικών δεδομένων και το δικαίωμα στην ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας για δημοσιογραφικούς σκοπούς. Όπως έχουμε τονίσει κι ανωτέρω όλα τα συνταγματικώς κατοχυρωμένα δικαιώματα πρέπει να συνυπάρχουν αρμονικά. Δεν υπάρχει ένα δικαίωμα το οποίο υπερτερεί εκ των προτέρων έναντι κάποιου άλλου, αντιθέτως είναι όλα ισότιμα. Σε περίπτωση σύγκρουσης τους πρέπει να εξετάζονται τα πραγματικά περιστατικά της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης και να σταθμίζονται με βάση την λειτουργία τους στην κοινωνία διατηρώντας ταυτόχρονα την κανονιστική τους εμβέλεια σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας. Στην περίπτωση ωστόσο των ΜΜΕ η ανεύρεση για το ποίο έννομο αγαθό τελικά θα υπερτερήσει είναι ακόμα πιο δυσχερής.

Κατά την άσκηση των λειτουργιών των ΜΜΕ παρατηρούνται συχνά φαινόμενα παραβίασης της ιδιωτικής σφαίρας των πολιτών τόσο άγνωστων στο ευρύ κοινό όσο και διάσημων ακόμα και χωρίς την συγκατάθεση τους. Παρατηρούμε ότι συχνά οι δημοσιογράφοι προσπαθώντας να βρουν ένα ενδιαφέρον θέμα και κυνηγώντας την αποκλειστικότητα καταπατούν την ιδιωτικότητα των προσώπων και δεν διστάζουν να δημοσιεύσουν μέχρι και προσωπικά τους δεδομένα. Η ευρεία προστασία του τύπου δεν συνεπάγεται την άνευ όρων απαλλαγή των δημοσιογράφων από ορισμένες υποχρεώσεις ακόμα και στην περίπτωση που παρουσιάζονται θέματα δικαιολογημένου ενδιαφέροντος. Η άσκηση του δικαιώματος της ελεύθερης αναζήτησης και συλλογής πληροφοριών εκ μέρους των ΜΜΕ δεν είναι απεριόριστη αλλά τελεί υπό την επιφύλαξη της τηρήσεως των γενικών ισχυόντων κανόνων δικαίου της κείμενης νομοθεσίας όπως συνεπάγεται από την διατύπωση τόσο του άρθρου 14 παρ 1 του Σ όσο και του άρθρου 10 παρ 2 της ΕΣΔΑ.

Επομένως πρέπει να ερευνηθεί εάν οι συγκεκριμένες πράξεις επεξεργασίας προσωπικών δεδομένων είναι απολύτως αναγκαίες για την άσκηση του δικαιώματος της πληροφόρησης έναντι του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της αρχής της αναλογικότητας και της αρχής της πρακτικής εναρμόνισης μεταξύ ελευθερίας του τύπου και προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Σύμφωνα με το άρθρο 85 του κανονισμού ο νομοθέτης βρίσκεται στην δυσμενή θέση να επιλέξει το σημείο ισορροπίας ανάμεσα στο δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων και το δικαίωμα στην ελευθερία του τύπου, έκφρασης και πληροφόρησης για δημοσιογραφικούς σκοπούς. Μια γενική και αφηρημένη στάθμιση δεν είναι δυνατή. Επίσης, αυτονόητο είναι ότι προηγείται πάντα η προστασία της προσωπικότητας έναντι του απλώς οικονομικού ενδιαφέροντος του Τύπου να αυξήσει την κυκλοφορία με σκανδαλοθηρικά δημοσιεύματα.

2.1 Ο σεβασμός των προσωπικών δεδομένων

Επομένως, ιδιαίτερη θεωρητική και πρακτική σημασία παρουσιάζει το ζήτημα των περιορισμών της ελευθερίας του Τύπου που προκύπτουν από το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής. Οι σχετικές συνταγματικές διατάξεις επενεργούν φυσικά έμμεσα και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών ειδικά, ύστερα, από την συνταγματική αναθεώρηση του άρθρου 25 παρ 1 .εδ. γ του Σ όπου «τα δικαιώματα αυτά ισχύουν και στις σχέσεις μεταξύ ιδιωτών στις οποίες προσιδιάζουν». Το κράτος είναι υποχρεωμένο όχι μόνο να απέχει από παρεμβάσεις της ιδιωτικής σφαίρας των πολιτών αλλά επιπλέον να λαμβάνει θετικά μέτρα ακόμα και στο πεδίο των σχέσεων μεταξύ ιδιωτών.

Το άτομο πρέπει να είναι σε θέση να εκδηλώνει ελεύθερα χωρίς περιορισμούς την προσωπικότητα του χωρίς να εκτίθεται στα αδιάκριτα βλέμματα τρίτων. Το απαραβίαστο της ιδιωτικής ζωής συνίσταται στην απαγόρευση δημοσιοποίησης της ζωής του ανθρώπου. Πρόκειται δηλαδή περί μιας σφαίρας απορρήτου του ατόμου όπως η ερωτική του ζωή ή η κατάσταση της υγείας του. Το υποκείμενο έχει αξίωση έναντι της πολιτείας να απέχει από πράξεις προσβολής ικανές να θίξουν τη δυνατότητα του να ελέγχει τις πληροφορίες που το αφορούν. Πρόκειται για δραστηριότητες οι οποίες κινδυνεύουν να ματαιωθούν με την έκθεση στην γνώση

τρίτων, επειδή η έκθεση αυτή είτε καθιστά εξ ορισμού αδύνατη την ανάπτυξη των δραστηριοτήτων αυτών είτε προσκρούει στο αίσθημα ντροπής του προσώπου είτε προκαλεί αρνητικές αντιδράσεις στο κοινωνικό περίγυρο⁷. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι με τη συνταγματική διάταξη (9^Α) κατοχυρώνεται μια αξίωση υπό την έννοια της υποστήριξης της απολαύσεως και διαμόρφωσης της ιδιωτικής ζωής του ατόμου στα πλαίσια του οποίου καθίσταται δυνατή η εξέλιξη του και ειδικότερα η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του⁸. Το δικαίωμα στην ελευθερία της προσωπικότητας περιλαμβάνει, όπως είναι αυτονόητο και την εγγύηση της αυτόνομης απόφασης του ατόμου για τη δημόσια και ιδιωτική παρουσίαση και εικόνα του συνιστώντας προ της θεσπίσεως του άρθρου 9^Α Σ την κύρια συνταγματική βάση προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Το άρθρο 9^Α άλλωστε προέκυψε ως απάντηση στην δυνατότητα καταγραφής της προσωπικότητας του ατόμου από ποικίλα μέσα που προσφέρει η ηλεκτρονική επεξεργασία δεδομένων⁹. Συνιστά δηλαδή μια προσπάθεια του δικαίου να προλάβει την τεχνολογική εξέλιξη.

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η προστασία της ιδιωτικότητας κατοχυρώνεται στο άρθρο 8 της ΕΣΔΑ. Συγκεκριμένα στο άρθρο αυτό προστατεύονται τέσσερα έννομα συμφέροντα, της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής, της κατοικίας και της αλληλογραφίας. Τα τέσσερα αυτά έννομα συμφέροντα έχουν ως κοινό παρανομαστή την προστασία της ιδιωτικής σφαίρας. Το άρθρο 8 αποτελείται από δύο παραγράφους. Στην πρώτη αναφέρεται το προστατευόμενο δικαίωμα ενώ στην δεύτερη προβλέπει τους περιορισμούς του εν λόγω δικαιώματος. Κατά την πάγια νομολογία το ΕΔΔΑ κρίνει πρώτα αν συντρέχει επέμβαση στην άσκηση του δικαιώματος και αν κριθεί θετικά εξετάζει κατά πόσο η επέμβαση αυτή πληροί τους όρους που θέτει η δεύτερη παράγραφος της διάταξης. Συγκεκριμένα εξετάζεται αν προβλέπεται από τον νόμο, αν επιδιώκει νομικό σκοπό και ειδικότερα έναν από αυτούς που αναφέρονται περιοριστικά στην εν λόγω διάταξη και αν είναι αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία¹⁰. Το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ έχει δηλαδή διττή λειτουργία. Πρώτον περιορίζει την δυνατότητα του κράτους να επέμβει στην ιδιωτική σφαίρα

⁷Βλ. ο.π Τσεβάς Α. σελ 70

⁸Βλ. Ιγγλεζάκης Ι.,(2003), *Ενυπόθετα προσωπικά δεδομένα* : η επεξεργασία ειδικών κατηγοριών προσωπικών δεδομένων και οι συνεπειές της, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη , σελ 59

⁹Βλ. Παναγοπούλου –Κουντατζή Φ., (2010), *Οι ιστότοποι κοινωνικής Δικτύωσης ως εθνική, Ευρωπαϊκή και Διεθνής Πρόκληση της Προστασίας της Ιδιωτικότητας*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σελ 9

¹⁰ Βλ. Σισιλιανός Λινός Α., (2017), *Ευρωπαϊκή σύμβαση δικαιωμάτων του ανθρώπου, ερμηνεία κατ' άρθρο, Δικαιώματα - Παραδεκτό - Δίκαιη ικανοποίηση - Εκτέλεση*, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 371

του ατόμου και δεύτερον αυτή η διάταξη αποτελεί τη κύρια βάση των υπόλοιπων θετικών υποχρεώσεων των κρατών τα οποία καλούνται να προστατεύσουν τα έννομα συμφέροντα των ατόμων.

Στην έννοια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εντάσσεται σύμφωνα και με το άρθρο 4 του ΓΚΠΔ κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο, του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί άμεσα ή έμμεσα ιδίως μέσω αναφοράς σε οποιοδήποτε αναγνωριστικό στοιχείο του που είναι ικανό να το ταυτοποιήσει, είτε μόνο του είτε σε συνδυασμό με άλλα στοιχεία. Σκοπός του άρθρου 9^A του Σ ήταν η διεύρυνση της συνταγματικής εμπέλειας της συνταγματικής διάταξης προστασίας του ιδιωτικού βίου, χωρίς να περιορίζεται στην προστασία του απορρήτου του ιδιωτικού βίου αλλά συγκαταλέγει την εν γένει συλλογή επεξεργασία και χρήση προσωπικών δεδομένων.

Αυτό δεν σημαίνει ότι απαγορεύεται γενικά η συλλογή, η επεξεργασία και χρήση των προσωπικών δεδομένων, ούτε δίνει τη δυνατότητα στον κοινό νομοθέτη να καθιερώσει τέτοια απόλυτη απαγόρευση. Αντιθέτως η έννοια της εν λόγω διατάξεως είναι ότι υποχρεώνει τον νομοθέτη να διαμορφώσει ένα περιοριστικό θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο καθίσταται θεμιτή η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων.¹¹ Σύμφωνα με τον κανονισμό η επεξεργασία δεδομένων αφορά μόνο τα εν ζωή φυσικά πρόσωπα. Οι θανόντες δηλαδή δεν έχουν προσωπικά δεδομένα¹² παρόλο που στο ελληνικό δίκαιο, αστικό καθώς και ποινικό δίκαιο, υπάρχουν διατάξεις περί προστασίας της προσωπικότητας του και της μνήμης του νεκρού από προσβολές δια του τύπου ή μέσω διαδικτύου.

Το μέτρο απόρρητου της ιδιωτικής ζωής είναι μεταβλητό. Πάντοτε όμως παραμένει ένας απαραβίαστος πυρήνας που προσβάλλεται όταν αποκαλύπτονται πλευρές της ενδόμυχης ζωής σε βαθμό ή με τρόπο που να θίγεται η προσωπική αξιοπρέπεια του ατόμου. Η προστασία της ιδιωτικής ζωής αναφέρεται σε επεμβάσεις στην ιδιωτική σφαίρα που υπερβαίνουν την κλασική προστασία του ασύλου της κατοικίας δηλαδή πιο σύγχρονες μορφές προσβολής όπως είναι πχ η οπτικοακουστική παρακολούθηση ή η απαίτηση παροχής πληροφοριών που αφορούν την ιδιωτική σφαίρα. Η διάταξη του άρθρου 9^A του Σ δεν προβλέπει περιορισμούς

---

¹¹ Βλ. ο.π. Ιγγλεζάκης Ι., σελ 58

¹² Βλ. Αιτιολογική σκέψη 27 του κανονισμού «Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα θανόντων. Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν κανόνες για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα θανόντων».

του δικαιώματος. Από την άλλη δύσκολα θα μπορούσε να γίνει δεκτό μέσω της συστηματικής ερμηνείας των ατομικών δικαιωμάτων ότι δεν ισχύουν οι όροι του άρθρου 25 παρ 1 του Σ.

Παραβίαση προσωπικών δεδομένων έχουμε κάθε φορά όταν λαμβάνει χώρα αυτοματοποιημένη επεξεργασία ή ακόμα και όταν δεν λαμβάνει χώρα αυτοματοποιημένη επεξεργασία, αλλά πραγματοποιείται αρχειοθέτηση. Δεν αποτελούν επεξεργασία όμως και άρα εξαιρούνται της εφαρμογής του κανονισμού αμιγώς ιδιωτικές ή οικιακές δραστηριότητες όπως η αρχειοθέτηση αποκομμάτων εφημερίδων. Υπάγονται όμως στο πεδίο εφαρμογής του νόμου τα προσωπικά δεδομένα που περιλαμβάνονται σε διαρθρωμένο αρχείο των εφημερίδων. Εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αφού τα αρχεία των εφημερίδων αποτελούν διαρθρωμένα αρχεία με την έννοια του ν. 2472/1997 (βλ. και την με αριθ. 26/2007 απόφαση της Αρχής), διότι συνιστούν διαρθρωμένα σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που καθίστανται προσιτά με την εφαρμογή συγκεκριμένων κριτηρίων, όπως π.χ. τίτλος, αρίθμηση και ημερομηνία του φύλλου της εφημερίδας. Περαιτέρω, ενόψει των τεχνικών μεθόδων που ακολουθούνται σήμερα στην εκτύπωση των εφημερίδων σε έντυπη μορφή, η Αρχή έχει κρίνει ότι η καταχώριση και δημοσίευση/διάδοση εγγράφων/ντοκουμέντων από εφημερίδα συνιστά επεξεργασία εν μέρει αυτοματοποιημένη. Στο πεδίο εφαρμογής του νόμου εμπίπτει κάθε δραστηριότητα στα πλαίσια άσκησης του δημοσιογραφικού επαγγέλματος δηλαδή τόσο η δημοσιογραφική έρευνα για την συλλογή των δεδομένων σε αρχείο όσο και η διατήρηση των δεδομένων στο αρχείο καθώς και η επεξεργασία τους με σκοπό τη δημοσίευση, την ανταλλαγή και τον συσχετισμό τους με άλλα δεδομένα. Το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων είναι ουσιαστικά το δικαίωμα του ατόμου να καθορίζει το ίδιο την ροή των πληροφοριών που το αφορούν, μέσα στα νομικά όρια και να νομιμοποιεί την επεξεργασία τους. Ενσωματώνει δηλαδή το δικαίωμα κάθε ατόμου να διαμορφώνει τη δημόσια εικόνα του και ταυτόχρονα τους όρους συμμετοχής του στην οικονομική, πολιτική και κοινωνική ζωή της χώρας.¹³

---

¹³ Βλ. Ιγγλεζάκης Ι., (2014), *Το δικαίωμα στην ψηφιακή λήθη και οι περιορισμοί του*, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα, σελ 30

2.2 Από το νόμο 2472/97 στο νόμο 4624/2019

Την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού του χαρακτήρα διασφάλιζε ο Ν.2472/97, ώσπου καταργήθηκε με μερικές επιφυλάξεις. Συγκεκριμένα ο Ν.4624/2019, όπου παίρνει την σκυτάλη, αναφέρει στο άρθρο 84 ότι ο Ν.2472/97 καταργείται εκτός από το άρθρο 2, όπου γίνεται ρητή παραπομπή σε αυτούς σε σχετική με τα προσωπικά δεδομένα νομοθεσία, του δεύτερου έως και του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης β' του άρθρου 2 για την ανακοίνωση και δημοσιοποίηση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και του εδαφίου β' της παραγράφου 2 του άρθρου 3, μόνο ως προς τα αδικήματα που περιγράφονται σε αυτό, του τρίτου έως και του τελευταίου εδαφίου της περίπτωσης β' της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ανωτέρου νόμου για την εγκατάσταση και λειτουργία συστημάτων επιτήρησης, του άρθρου 13 παράγραφος 3, της σύστασης της Αρχής με την παράγραφο 1 του άρθρου 15, του άρθρου 18 παράγραφοι 2 και 3 και του άρθρου 21 που αφορά την επιβολή διοικητικών κυρώσεων σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 4 του Ν.3471/2006 (Α'133).

Ο Έλληνας νομοθέτης πρέπει να αξιοποιήσει το ευρύ περιθώριο εκτίμησης που η κοινοτική ρύθμιση αναγνώρισε στα κράτη μέλη ως προς την έκταση των εξαιρέσεων και των περιορισμών από τις ρυθμίσεις για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, προκειμένου τα μέσα ενημέρωσης να επιτελούν το «θεσμικό» τους ρόλο σε μια δημοκρατική κοινωνία και να συνυπάρχουν, στον βαθμό που είναι αναγκαίο, αφενός τα δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής και του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού και αφετέρου της ελευθερίας της έκφρασης και της πληροφόρησης. Γενικά έχει υποστηριχτεί η άποψη ότι ο νομοθέτης είχε δώσει ένα προβάδισμα υπέρ της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και αυτό γιατί ο νομοθέτης απαγόρευε, κατ' αρχήν, στα άρθρα 5 και 7 του Ν 2472/1997 την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα χωρίς τη συναίνεση του υποκειμένου και μόνο κατ' εξαίρεση την επέτρεπε υπό τις προϋποθέσεις των άρθρων 5 παρ. 2 (σχετικά με απλά προσωπικά δεδομένα) και 7 παρ. 2 (σχετικά με ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα)¹⁴. Τα ΜΜΕ επίσης με το προηγούμενο καθεστώς είχαν την υποχρέωση να γνωστοποιούν στην αρχή την σύσταση και λειτουργία ή την έναρξη

¹⁴ Βλ. Παναγοπούλου-Κουτνατζη Φ.(2019),Συνταγματική θεώρηση του νόμου περί προστασίας δεδομένων (Ν 4624/2019) ,σελ 336

της επεξεργασίας των δεδομένων, δηλώνοντας ταυτόχρονα τον σκοπό της επεξεργασίας, το είδος των δεδομένων, τον χρόνο διατήρησης τους καθώς και τις ενδεχόμενες διαβιβάσεις και τον σκοπό της διαβίβασης σε τρίτες χώρες. Η άδεια της αρχής χορηγείται μόνο εφόσον η επεξεργασία αφορούσε δεδομένα δημόσιων προσώπων εφόσον αυτά συνδεόντουσαν με την άσκηση δημόσιου λειτουργήματος ή τη διαχείριση συμφερόντων τρίτων και πραγματοποιείται αποκλειστικά για την άσκηση του δημοσιογραφικού επαγγέλματος ή επεξεργασία ήταν απολύτως αναγκαία για την εξασφάλιση του δικαιώματος πληροφόρησης επί θεμάτων δημοσίου ενδιαφέροντος καθώς και στο πλαίσιο καλλιτεχνικής έκφρασης και εφόσον δεν παραβιάζεται καθ' οιονδήποτε τρόπο το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής. Η υπαγωγή του τύπου στην προϋπόθεση της χορήγησης άδειας από την ΑΠΔΠΧ κρίθηκε όμως αντισυνταγματική. Σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ 2 του Σ απαγορεύεται η λογοκρισία και κάθε άλλος προληπτικός έλεγχος της νομιμότητας των πράξεων έκδοσης, σύνταξης εκτύπωσης και κυκλοφορίας του εντύπου ανεξαρτήτως του εάν η άδεια θα δοθεί από την διοίκηση την δικαιοσύνη ή τον ίδιο το νομοθέτη¹⁵.

Ο νέος Ν.4624/2019 ενσωματώνει σε ένα ενιαίο κείμενο τα εθνικά μέτρα εφαρμογής του ΓΚΠΔ και τις διατάξεις της Αστυνομικής οδηγίας 2016/680. Συγκεκριμένα ενσωματώνει στο εθνικό δίκαιο τις ρήτρες ανοίγματος του Κανονισμού 2016/679 ο οποίος παραμένει το κεντρικό νομοθέτημα υπέρτερης τυπικής ισχύος στο οποίο πρέπει να ανατρέχει κανείς για κάθε επεξεργασία δεδομένων που λαμβάνει χώρα στην κοινωνία της πληροφορίας. Ειδικότερα, στο άρθρο 28 παρ 1 αναφέρεται πότε είναι επιτρεπτή η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων ώστε να συμβαδίζει το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και πληροφόρησης, συμπεριλαμβανομένης της επεξεργασίας για δημοσιογραφικούς σκοπούς και για σκοπούς ακαδημαϊκής, καλλιτεχνικής ή λογοτεχνικής έκφρασης. Παράλληλα στην παράγραφο 2 προβλέπονται οι εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από ορισμένα κεφάλαια του κανονισμού εφόσον είναι αναγκαίες για να συμβιβαστεί το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με την ελευθερία της έκφρασης και πληροφόρησης για δημοσιογραφικούς σκοπούς.

---

¹⁵Βλ. Μήτρου Λ., (2012), *Η δημοσιότητα της κύρωσης ή η κύρωση της δημοσιότητας*, Εκδόσεις Σάκουλα, Αθήνα, σελ 109

2.3 Επιτρεπτή επεξεργασία προσωπικών δεδομένων για δημοσιογραφικούς σκοπούς

Η εξισορρόπηση των δικαιωμάτων αυτών χρήζει ιδιαίτερης σημασίας και για αυτό τον λόγο ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων τα συμπεριλαμβάνει σε ξεχωριστό Κεφάλαιο ΙΧ με τίτλο «Διατάξεις που αφορούν ειδικές περιπτώσεις επεξεργασίας». Σειρά επομένως έχει ο εθνικός νόμος 4624/2019 ο οποίος θέτει τους όρους ώστε τα δυο αυτά αντικρουόμενα δικαιώματα να συνυπάρξουν χωρίς να χάσουν την κανονιστική τους εμβέλεια. Ειδικότερα στο άρθρο 28 παρ 1 του Ν.4624/2019 αναφέρεται ότι η επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται πρώτον, όταν το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει τη ρητή συγκατάθεσή του δεύτερον, όταν αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το ίδιο το υποκείμενο, τρίτον υπερέχει το δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης και το δικαίωμα της πληροφόρησης έναντι του δικαιώματος προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα του υποκειμένου, ιδίως για θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος ή όταν αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δημοσίων προσώπων και τέλος όταν περιορίζεται στο αναγκαίο μέτρο για την εξασφάλιση της ελευθερίας της έκφρασης και του δικαιώματος ενημέρωσης, ιδίως όταν αφορά ειδικών κατηγοριών δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και ποινικές διώξεις, καταδίκες και τα σχετικά με αυτές μέτρα ασφαλείας, λαμβάνοντας υπόψη το δικαίωμα του υποκειμένου στην ιδιωτική και οικογενειακή του ζωή.

2.3.1 Το υποκείμενο των δεδομένων έχει παράσχει τη ρητή συγκατάθεσή του

Επιτρεπτή είναι επομένως η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων όταν το υποκείμενο έχει δώσει την συγκατάθεση του. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του κανονισμού με την έννοια συγκατάθεση του υποκειμένου των δεδομένων εννοούμε «κάθε ένδειξη βουλήσεως, ελεύθερη, συγκεκριμένη, ρητή και με πλήρη επίγνωση, με την οποία το υποκείμενο των δεδομένων εκδηλώνει ότι συμφωνεί, με δήλωση ή με σαφή θετική ενέργεια, να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας τα δεδομένα

προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν». Η αναφορά στην συγκατάθεση του υποκειμένου αποτελεί το θεμέλιο της πληροφοριακής αυτοδιάθεσης του ατόμου και τον βασικότερο όρο νομιμότητας της επεξεργασίας.

Ιδιαίτερος προβληματισμός ωστόσο ανακύπτει όταν δεν υπάρχει η συγκατάθεση του υποκειμένου ή υποστηρίζεται ότι αυτή είναι εικαζόμενη ή σιωπηρή. Η άποψη δηλαδή ότι η παρουσία σε δημόσιο χώρο εμπεριέχει σιωπηρή συγκατάθεση για την λήψη εικόνας δεν συνάδει με την έννοια της συγκατάθεσης έτσι όπως την εννοεί η ελληνική νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Η εμφάνιση ενός προσώπου σε έναν δημόσιο χώρο δεν σημαίνει επιτρεπτή αποτύπωση ή καταγραφή της δραστηριότητας του αντιθέτως σημαίνει ότι το πρόσωπο αυτό είναι υποχρεωμένο να ανεχθεί μόνο τόσες και τέτοιες επεμβάσεις στην προσωπικότητα του όσες δικαιολογούνται από την εκδήλωση της προσωπικότητάς του ατόμου σε συνάρτηση με τις λειτουργίες του χώρου αυτού¹⁶. Οποιαδήποτε ομιλία του προσώπου σε οποιονδήποτε δημόσιο χώρο δεν καθιστά επιτρεπτή την αποτύπωση του λόγου αυτού. Πρόσφατες εξελίξεις τις νομολογίας δείχνουν την έντονη τάση των δικαστηρίων να αναγνωρίσουν ένα ευρύτερο πλαίσιο ιδιωτικότητας το οποίο δεν περιορίζεται στον απόλυτα προσωπικό χώρο του ατόμου αλλά καταλαμβάνει και τις δραστηριότητες τους, οι οποίες εκδηλώνονται σε δημόσιο χώρο έχουν ωστόσο μια έντονα ιδιωτική χροιά. Ακόμα κι όταν το υποκείμενο βρίσκεται σε δημόσιο χώρο πρέπει να γίνει σεβαστή η δικαιολογημένη πεποίθηση του ότι ακόμα και τότε προστατεύεται η ιδιωτικότητα του. Η συναίνεση ωστόσο του ατόμου να διαθέτει κατά βούληση στοιχεία της προσωπικότητας του απαγορεύεται στις περιπτώσεις που παραβιάζει προδήλως τις θεμελιώδεις ελευθερίες του ατόμου.¹⁷

2.3.2 Η δημοσίευση των δεδομένων από το ίδιο το υποκείμενο

Το δικαίωμα στην ιδιωτικότητα έχει εκτός από την θετική του διάσταση (αξίωση προστασίας έναντι εισβολής στην ιδιωτική σφαίρα) και την αρνητική του διάσταση υπό την έννοια του δικαιώματος της αποκαλύψεως όλων των πτυχών του ιδιωτικού βίου ή αλλιώς ενός δικαιώματος αυτό-έκθεσης¹⁸. Η δημοσιοποίηση

¹⁶ Βλ. ο.π. Τσεβάς Α.,(2010), σελ 68

¹⁷ Βλ. ο.π.Κ.Καρακώστας Ι., (2012),σελ 288

¹⁸Βλ. ο.π. Παναγοπούλου –Κουτνατζή Φ.,(2010),σελ 10

δεδομένων από το ίδιο το υποκείμενο νομιμοποιεί την επεξεργασία του μόνον όταν από την δημοσίευση προκύπτει ο πληροφοριακός αυτοπροσδιορισμός του προσώπου κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να καλύπτει τις συγκεκριμένες ενέργειες επεξεργασίας¹⁹. Αν δεν συντρέχει αυτό το στοιχείο, για να είναι νόμιμη η επεξεργασία από τα ΜΜΕ θα πρέπει να υφίσταται υπέρτατο ενδιαφέρον ενημέρωσης του κοινού. Δεν μπορεί να είναι επιτρεπτή μια περαιτέρω επεξεργασία δεδομένων, των όποιων το ίδιο το άτομο είχε εξ' αρχής δημοσιοποιήσει, διότι γίνονται προσβάσιμα σε ασύγκριτα μεγαλύτερο αριθμό προσώπων από εκείνα στα οποία είχε αρχικώς εκτεθεί το υποκείμενο με την θέληση του. Η αυτό-έκθεση, ως εκ τούτων, αποτελεί κάτι έλασσον σε σχέση προς την συγκατάθεση, με αποτέλεσμα να είναι ακόμη δυσχερέστερη η οριοθέτηση της έκτασης στην οποία νομιμοποιεί την επεξεργασία.

Το δικαίωμα του «πληροφορείσθαι» κατοχυρώνει την δυνατότητα του ατόμου να αντλεί πληροφορίες από οποιαδήποτε πηγή χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι κάθε επεξεργασία των πληροφοριών αυτών είναι νόμιμη. Δεν μπορούν δηλαδή τα δεδομένα τρίτων που είναι προσβάσιμα σε μια πηγή να γίνονται αντικείμενο περαιτέρω επεξεργασίας. Αν πρόκειται για πληροφορίες στις οποίες καθένας μπορεί να έχει πρόσβαση χωρίς ιδιαίτερη προσπάθεια τότε το πρόσωπο στο οποίο αφορούν θα πρέπει να αποδεχθεί την περαιτέρω διάδοση τους ως αναπόφευκτη συνέπεια του τρόπου ζωής που επέλεξε.

2.3.3 Υπεροχή του δικαίωμα πληροφόρησης και ελευθερίας έκφρασης

Το δικαστήριο έχει διαπλάσει νομολογιακά μια σειρά κριτηρίων βάσει των οποίων εξετάζει την δίκαιη ή μη στάθμιση των δύο κρίσιμων συμφερόντων, της προστασίας της ιδιωτικής ζωής και της ελευθερίας των ΜΜΕ. Συγκεκριμένα στα κριτήρια συγκαταλέγονται πρώτον ο βαθμός τον οποίο η δημοσίευση του εν λόγω επίμαχου δημοσιεύματος στον Τύπο συμβάλει σε μια συζήτηση δημόσιου ενδιαφέροντος, δεύτερον κεφαλαιώδη σημασία έχει η ιδιότητα του προσώπου ως κοινού πολίτη ή δημόσιου προσώπου, τρίτον η συμπεριφορά του εν λόγω προσώπου πριν την δημοσίευση του άρθρου, τέταρτον το περιεχόμενο της δημοσίευσης και η

---

¹⁹ Βλ ο.π. Τσεβάς Α.,(2010) , σελ 182

εμβέλεια του μέσου μαζικής ενημέρωσης και τέλος οι συνθήκες υπό τις οποίες έγινε γνωστό στο αμφιλεγόμενο άρθρο.

Όπως έχουμε ήδη τονίσει την ΑΠΔΠΧ καθώς και το ΕΔΔΑ πολλές φορές έχουν απασχολήσει υποθέσεις σύγκρουσης του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής και προστασίας προσωπικών δεδομένων με την ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης. Τα δικαιώματα αυτά είναι συνταγματικώς ισότιμα και ισοβαρή και επομένως η τυχόν σύγκρουσή τους δεν μπορεί να λυθεί με μια αφηρημένη και σταθερή αξιολογική ιεράρχησή τους. Αντιθέτως πρέπει να αξιολογούνται τα πραγματικά περιστατικά της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης. Ωστόσο ο Ν.4624/2019 έχει θεσπίσει ορισμένα κριτήρια εναρμόνισης των δικαιωμάτων αυτών και επίλυσης των συγκρούσεων μεταξύ τους στο πλαίσιο της αρχής της αναλογικότητας, με βάση τα οποία, αξιολογούνται οι ειδικότερες περιστάσεις της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης. Επομένως στην περίπτωση όπου έχουμε δημοσιοποίηση προσωπικών δεδομένων για την οποία το άτομο δεν έχει δώσει την συγκατάθεση του και ούτε η δημοσιοποίηση ξεκίνησε από τον ίδιο το υποκείμενο, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη άλλα κριτήρια. Πρώτο πράγμα που θα πρέπει να ερευνηθεί είναι αν γίνεται παραβίαση των προσωπικών δεδομένων και σε περίπτωση θετικής απάντησης σε ποιο βαθμό. Στην συνέχεια πρέπει να εξετάσουμε την βαρύτητα των συγκρουόμενων συμφερόντων που υπηρετούν τα ΜΜΕ καθώς επίσης κατά πόσο το συμφέρον της πληροφόρησης δεν είναι εν προκειμένων αξιολογικά υποδεέστερο της προσβολής. Επιπλέον παράγοντας που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη είναι αν ο τύπος στην συγκεκριμένη περίπτωση αναπτύσσει σοβαρά και αντικειμενικά μια υπόθεση δημοσίου ενδιαφέροντος, εκπληρώνοντας με αυτό τον τρόπο την αξίωση του κοινού για πληροφόρηση και συμβάλει παράλληλα στην διαμόρφωση της κοινής γνώμης ή αν απλώς ικανοποιεί την ανάγκη επιπόλαιας ψυχαγωγίας.

Συνεπώς, ο κοινός νομοθέτης θα πρέπει να αναλογιστεί τους παραπάνω αναφερόμενους παράγοντες ώστε να κρίνει πιο τελικά έννομο αγαθό θα υπερισχύσει δίχως να υπερβαίνουν τα όρια του αναγκαίου, πρόσφορου και εύλογου και διασφαλίζοντας ταυτόχρονα την κανονιστική τους εμβέλεια. Βασιζόμενη άλλωστε στις αποφάσεις της ΑΠΔΠΧ παρατηρούμε ότι δεν υπάρχει ένας κατάλογος περιπτώσεων όπου ακολουθείται σε κάθε περίπτωση. Η κάθε περίπτωση είναι διαφορετική και έτσι πρέπει να αντιμετωπίζεται. Η πρόβλεψη περιορισμών της ελευθερίας του τύπου πρέπει πάντοτε να προβλέπεται και να στηρίζεται στο

Σύνταγμα. Με άλλα λόγια, ο τύπος δεν είναι *legibussolutus* δεν είναι υπεράνω των νόμων. Η επιλογή δηλαδή του τύπου ως μεθόδου και ως τρόπου εκφράσεως δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση κάθε πολίτη να υπακούει στους γενικούς νόμους της χώρας. Τύπος δεν σημαίνει απαλλαγή από τις δεσμεύσεις των γενικών νόμων.

2.4 Δημόσια Πρόσωπα

Η ΑΠΔΠΧ παραπέμπει στην νομολογία του ΕΔΔΑ σύμφωνα με την οποία ως δημόσιο πρόσωπο νοείται το πρόσωπο που κατέχει κάποια δημόσια θέση η/και χρησιμοποιεί δημόσιο χρήμα ή ακόμα όλοι όσοι διαδραματίζουν κάποιο ρόλο στην δημόσια ζωή είτε την πολιτική την οικονομική την καλλιτεχνική, την κοινωνική, την αθλητική ή σε οποιονδήποτε άλλον τομέα της δημόσιας ζωής. Η δημοσίευση σχετικών πληροφοριών αναφορικά με τα πρόσωπα αυτά είναι θεμιτή μόνο σε σχέση με τα γεγονότα εξαιτίας των οποίων έγιναν γνωστά και μόνο εντός ορισμένων χρονικών πλαισίων, όσο δηλαδή, το εκάστοτε γεγονός παραμένει επίκαιρο. Σε καμία περίπτωση δεν είναι δεκτό τα δημόσια πρόσωπα να προσδοκούν ισότιμη προστασία της ιδιωτικότητά τους με τους απλούς πολίτες. Δεν πρέπει να λησμονούμε άλλωστε ότι οι δημοσιογράφοι ασκούν λειτούργημα και μια μορφή ελέγχου. Η ιδιωτική ζωή των πολιτικών προστατεύεται, όχι όμως στον ίδιο βαθμό με την ιδιωτική ζωή του κοινού πολίτη. Γιατί, στη δημοκρατία, είναι δικαίωμα του καθενός να ξέρει καλύτερα ποιοι είναι αυτοί που τον κυβερνούν²⁰. Άλλωστε δεν γίνεται να υπάρξει μυστικός πολιτικός βίος.

Σύμφωνα με το ΕΔΔΑ στα δημόσια πρόσωπα συμπεριλαμβάνονται οι δικαστές καθώς και οι δικηγόροι. Όσον αφορά, τους δικαστές δεν δύναται να εκφύγουν του δημοσιογραφικού ελέγχου και της άσκησης οξείας κριτικής, προκειμένου η κοινή γνώμη να βεβαιωθεί ότι τα πρόσωπα αυτά, ανταποκρίνονται πλήρως στα δημόσια καθήκοντα τους. Από την άλλη μεριά το άρθρο 10 της ΕΣΔΑ δεν εγγυάται απεριόριστη ελευθερία του τύπου, ακόμα κι όταν πρόκειται για την

---

²⁰ Βλ. Αλιβιζάτος Ν.,(27/5/2019), *Ιδιωτική ζωή και δημόσια εικόνα των πολιτικών* , <https://www.syntagmawatch.gr/trending-issues/nikos-alivizatos-idiotiki-zoe-kai-dimosia-eikona-politikon/>

δημοσίευση σοβαρών ζητημάτων δημοσίου συμφέροντος και αυτό λόγω της ιδιαίτερης αποστολής της δικαστικής εξουσίας στην κοινωνία. Η δικαστική λειτουργία ως εγγυήτρια της δικαιοσύνης έχει ανάγκη την εμπιστοσύνη των πολιτών. Για τον λόγο αυτόν η δικαστική εξουσία πρέπει να προστατεύεται εναντίον ανούσιων και αδικαιολόγητων επιθέσεων²¹. Όσον αναφορά τώρα τους δικηγόρους κι εκείνοι με την σειρά τους, ασκούν ρυθμιζόμενο επάγγελμα και συμμετέχουν με κρίσιμο ρόλο στη δημόσια ζωή.²²

Τα πρόσωπα που απασχολούν τα ΜΜΕ διακρίνονται σε πρόσωπα απόλυτης και σχετικής επικαιρότητας. Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τα πρόσωπα που κατέχουν εξέχουσα θέση στο δημόσιο βίο και όσοι ασκούν μια σημαντική κοινωνική δραστηριότητα ή απασχολούν την επικαιρότητα σε τακτική βάση. Στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν τα πρόσωπα που προκαλούν το ενδιαφέρον του κοινού εξαιτίας ενός μεμονωμένου και έκτακτου γεγονότος περιορισμένης διάρκειας. Ο διαχωρισμός αυτός είναι πολύ σημαντικός διότι από αυτό εξαρτώνται τα όρια ανοχής των προσβολών δικαιωμάτων μέσω της δημοσιοποίησης πτυχών της δραστηριότητας και της ζωής του.²³

Γίνεται γενικά δεκτό ότι υπάρχει δικαιολογημένο ενδιαφέρον της κοινής γνώμης να γνωρίζει διάφορες πτυχές της προσωπικότητας των προσώπων της επικαιρότητας συμπεριλαμβανόμενος ακόμα και λεπτομέρειες της ιδιωτικής του ζωής χωρίς βεβαίως να παραβιάζεται ο πυρήνας της αξίας του ανθρώπου. Σε καμία δηλαδή περίπτωση δεν είναι επιτρεπτή, στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής κοινωνίας, η πλήρης δημοσιοποίηση της ιδιωτικής ζωής ενός ατόμου, ακόμα και αν αυτό είναι «δημόσιο πρόσωπο»²⁴. Η συμμετοχή ενός ατόμου σε πολιτικούς διαξιφισμούς και η ως εκ τούτου επικέντρωση του ενδιαφέροντος της κοινής γνώμης στο πρόσωπο του, το υποχρεώνει να ανέχεται κριτική για το πρόσωπο του καθώς και για τον τρόπο ζωής που έχει επιλέξει να κάνει. Αυτό ισχύει για πρόσωπα της πολιτικής ζωής αλλά και για άτομα τα οποία παίζουν σημαντικό ρόλο στην οικονομική κοινωνική ή καλλιτεχνική ζωή τα οποία πρέπει να αναμένουν και να δέχονται την αυξημένη κριτική και επιθέσεις. Έτσι, για τους ιδιώτες, πρέπει να θεωρηθεί ότι υπάρχει απόλυτη προστασία από την ακούσια λήψη και αναμετάδοση της εικόνας τους, είτε σε δημόσιο, είτε,

²¹ Βλ σχετική απόφαση 41/2017 ΑΠΔΠΧ

²² Βλ σχετική απόφαση 151/2017, 83/2016 ΑΠΔΠΧ

²³ Βλ. ο.π Μήτρου Λ.(2012), σελ 77

²⁴ Βλ. ο.π. Μήτρου Λ. , (2012),σελ 79

πολλώ μάλλον, στον ιδιωτικό χώρο τους, εκτός αν πρόκειται για τυχαία και μη ειδικώς προσωποποιημένη λήψη της εικόνας ή εάν η λήψη της εικόνας γίνεται για την πρόληψη αξιόποινης πράξης σε δημόσιο χώρο. Για τα δημόσια πρόσωπα, η προστασία είναι σαφώς μικρότερη. Τα δημόσια πρόσωπα, όπως είναι τα πολιτικά πρόσωπα, εξ ορισμού εκτίθενται στη δημοσιότητα, ενίοτε δε, επιλεκτικά, την επιδιώκουν.

Ακόμα, όμως και στην περίπτωση των δημόσιων προσώπων, τα αποκαλυπτόμενα γεγονότα του ιδιωτικού τους βίου πρέπει να έχουν λάβει χώρα κατά την άσκηση των δημοσίων καθηκόντων τους ή να παρέχουν κρίσιμα αντικειμενικά στοιχεία όσον αφορά την καταλληλότητα και την ικανότητα του υποκειμένου των δεδομένων να εκπληρώσει τα καθήκοντά του. Άλλωστε, μόνο σε μια τέτοια περίπτωση, η αποκάλυψη γεγονότων της προσωπικής ζωής του υποκειμένου των δεδομένων, θα μπορούσε να συμβάλει σε μια δημόσια συζήτηση γενικού ενδιαφέροντος. Όπως δέχεται μάλιστα και το ΕΔΔΑ, θα πρέπει να κρίνεται *in concreto*, με βάση το συγκεκριμένο δημοσιογραφικό ρεπορτάζ, αν η δημοσιοποίηση των γεγονότων αυτών, με τον τρόπο που έγινε, ήταν πράγματι ικανή να συμβάλει σε μια δημόσια συζήτηση γενικού ενδιαφέροντος.²⁵

Η ασαφής αυτή οριοθέτηση του ιδιωτικού βίου των δημόσιων προσώπων οδηγεί, πολλές φορές, σε αδυναμία θεμελίωσης του παράνομου χαρακτήρα της προσβολής του. Ως εκ τούτου η ιδιότητα του δημόσιου προσώπου μοιάζει να στοιχειοθετεί μόνον κινητό κριτήριο, κατ ουσίαν μαχητό τεκμήριο του επιτρεπτού της δια του τύπου επεξεργασίας των δεδομένων του²⁶. Η προστασία της ιδιωτικής ζωής δεν αίρεται μόνο από το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος είναι «δημόσιο πρόσωπο». Η δημοσίευση της εικόνας ενός δημόσιου προσώπου αποτελεί μια επέμβαση στην ιδιωτική ζωή, το πρόσωπο δε αυτό διατηρεί νόμιμη προσδοκία προστασίας και σεβασμού της ιδιωτικής του ζωής.²⁷

---

²⁵ Βλ. Ετήσια έκθεση ΑΠΔΠΧ 2017, σελ 110

²⁶ Βλ. Χριστοδούλου Κ., (2020), *Δίκαιο προσωπικών δεδομένων : γενικός κανονισμός 679/2016 GDPR, εκτελεστικός νόμος 4624/2019, Ν 3471/2006 για δημόσια ηλεκτρονικά δίκτυα*, 2^η έκδοση, Νομική βιβλιοθήκη, σελ 176

²⁷ Βλ. ο.π. Σισιλιανός Λινός Α., σελ 382

2.5 Δικαιολογημένο ενδιαφέρον του κοινού

Για να διαπιστωθεί το δικαιολογημένο ή μη του ενδιαφέροντος του κοινού ο ερμηνευτής πρέπει να αναχθεί στις αξίες και αρχές που συνθέτουν την δημόσια τάξη. Θα πρέπει, δηλαδή, να συνεκτιμάται κατά πόσο μια συγκεκριμένη πληροφορία είναι αναγκαία για την διαμόρφωση της κοινής γνώμης. Το δικαιολογημένο ενδιαφέρον ανάγεται σε συνταγματικά προστατευόμενο αγαθό και ενισχύει το δικαίωμα ενημέρωσης ως προς την σύγκρουση με τα άλλα δικαιώματα. Η αρχή του δικαιολογημένου ενδιαφέροντος ωστόσο έχει τις ακόλουθες συνέπειες. Το καθήκον επιμέλειας το οποίο οφείλει να τηρεί ο Τύπος και τα ΜΜΕ όσον αφορά στην παρουσίαση πραγματικών γεγονότων αμβλύνεται σε περίπτωση θεμάτων που ενδιαφέρουν ιδιαίτερα την κοινή γνώμη και βρίσκονται στο κέντρο της επικαιρότητας έστω και αν αυτό έχει επιπτώσεις για την τιμή μεμονωμένων ατόμων²⁸. Το δικαιολογημένο ενδιαφέρον του κοινού για ενημέρωση σχετικά με τις εκδηλώσεις των δημοσίων προσώπων, που συνδέεται με την άσκηση δημοσίου λειτουργήματος ή αφορά τη διαχείριση συμφερόντων τρίτων, εντάσσεται στην έννοια του «υπέρτερου έννομου συμφέροντος» δεδομένου ότι καλύπτει εκδηλώσεις δημοσίων προσώπων, οι οποίες, ανεξάρτητα από τον τρόπο που γίνονται, μπορούν να θεωρηθούν ότι αφορούν την άσκηση ανατεθειμένης σε αυτούς δημόσιας λειτουργίας, η οποία ως εκ της φύσεως και του είδους των εκπληρούμενων καθηκόντων υπόκειται σε δημόσιο έλεγχο και κριτική²⁹.

Δικαιολογημένο ενδιαφέρον για τη δημοσίευση ενός γεγονότος υπάρχει μόνο εφόσον το γεγονός ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Στο τέλος, όμως, βλέπουμε ότι ακόμα και το δικαιολογημένο ενδιαφέρον από μόνο του δεν αρκεί. Απαιτείται και η στάθμιση συμφερόντων που θα οδηγήσει στην τελική κρίση που συνιστούν οι περιπτώσεις παραβίασης του ιδιωτικού βίου εφόσον συνιστούν ταυτόχρονη προσβολή της τιμής του θύματος. Για την θεμελίωση δικαιολογημένου ενδιαφέροντος πρέπει να λάβει χώρα στάθμιση συμφερόντων μεταξύ του συμφέροντος του κοινού για πληροφόρηση και της προσβολής της ιδιωτικότητας και της τιμής του προσώπου.

²⁸ Βλ. σχετική απόφαση 1082/2008 ΑΠ

²⁹ Βλ. σχετικές αποφάσεις 26/2007, 43/2007, 165/2012, 16/2015, 17/2015, 41/2017 ΑΠΔΠΧ

Για τα πρόσωπα της επικαιρότητας υπάρχει δικαιολογημένο ενδιαφέρον του κοινού να έχει πλήρη και ολοκληρωμένη εικόνα της προσωπικότητας του που σημαίνει γνώση των στοιχείων της ιδιωτικής τους ζωής, η οποία όμως δεν μπορεί να φτάσει μέχρι την επέμβαση στη σφαίρα του απορρήτου. Επιπλέον, η αξίωση του κοινού για πληροφόρηση δεν μπορεί να φτάνει μέχρι του σημείου να απαιτεί να λαμβάνει αυτό γνώση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή της αξίας του ανθρώπου με εξευτελισμό ή διαπόμπευση.³⁰

Η κρίση για την συνδρομή δικαιολογημένου ενδιαφέροντος πληροφόρησης το οποίο θα προσδώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στη συγκεκριμένη πληροφορία θεμελιώνεται σε αξιολογικά κριτήρια συναγόμενα από συνταγματικές διατάξεις. Ένα πρόσφορο κριτήριο για την άρση της σύγκρουσης είναι το αν η δημοσίευση αυτή συμβάλλει σε ένα δημόσιο διάλογο για ένα γενικότερο θέμα και δεν συνεπάγεται μόνο την ικανοποίηση της περιέργειας του κοινού.

2.6 Δημοσίευση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων

Τα ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα συγκροτούν τον σκληρό πυρήνα της ιδιωτικής ζωής. Ωστόσο ο όρος ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα δεν είναι ιδιαίτερα ακριβής, διότι δεν υπάρχει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός των προσωπικών δεδομένων που να χαρακτηρίζονται ως ευαίσθητα και δεν υφίστανται ασφαλή κριτήρια που να επιτρέπουν την ακριβή ταξινόμηση των δεδομένων ανάλογα με τον βαθμό της ευαισθησίας τους. Ακόμα και ο όρος «ευαίσθητα» που χρησιμοποιείται είναι αρκετά αόριστος με αποτέλεσμα πολλές φορές να είναι ιδιαίτερα δυσχερές ο διαχωρισμός ευαίσθητων και απλών δεδομένων. Το όνομα ενός προσώπου είναι απλό δεδομένο που είναι όμως δυνατή η μετατροπή του σε ευαίσθητο, εφόσον περιληφθεί σε κατάλογο ιών ή μολυσμένων ασθενών. Η εισαγωγή παρεκκλίσεων εφαρμογής στα ευαίσθητα δεδομένα δημιουργεί σύγχυση ως προς το εφαρμοστέο δίκαιο. Δεν προκύπτει με σαφήνεια πότε ισχύει ο κανόνας της απαγόρευσης και πότε οι εισαγόμενες παρεκκλίσεις³¹. Ο χαρακτηρισμός ωστόσο, αυτός δεν αφορά τα ίδια τα προσωπικά δεδομένα αλλά αναφέρεται στις συνέπειες από την συλλογή και την

³⁰ Βλ. ο.π. Καρακωστας Ι.,(2012) ,σελ 250

³¹ Βλ. Κανέλλος Λ., (2020),*The GDPR handbook για DPOs ,Επιχειρήσεις & Οργανισμούς*, Νομική βιβλιοθήκη , σελ 267

επεξεργασία τους για τις ατομικές ελευθερίες και ιδίως για το δικαίωμα προστασίας της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας. Το ζήτημα που θα μας απασχολήσει σε αυτήν την ενότητα είναι αν με την παρουσίαση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας σε σχέση με το δικαιολογημένο συμφέρον του κοινού για πληροφόρηση. Σε καμία περίπτωση η αξίωση του κοινού για ενημέρωση δεν μπορεί να φτάσει μέχρι το σημείο να απαιτεί να λαμβάνει γνώση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, η οποία έχει ως αποτέλεσμα την προσβολή της αξίας του ανθρώπου με εξευτελισμό ή διαπόμπευση ανεξάρτητα αν αυτά είχαν ή όχι σημασία για τη θεμελίωση του αξιόποινου χαρακτήρα συγκεκριμένων πράξεων. Η αρχή έχει δεχτεί ότι το ενδιαφέρον του κοινού θα μπορούσε να ικανοποιηθεί και με πιο ήπια μέσα.

Είναι κοινός αποδεκτό άλλωστε, ότι η τηλεοπτική προβολή ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων δεν γίνεται αποκλειστικά με σκοπό την πληροφόρηση του κοινού αλλά την μετατροπή τους σε θέαμα και την χρησιμοποίησή τους ως εμπόρευμα για την ικανοποίηση των εμπορικών συμφερόντων του τηλεοπτικού σταθμού και την αύξηση της τηλεθέασης, αφού είναι τα θέματα που «πουλάνε» πιο πολύ με συνέπεια να ξεπερνιούνται τα νόμιμα όρια και ως φυσικό επακόλουθο να παραβιάζεται η αρχή της νομιμότητας της επεξεργασίας. Η τηλεοπτική προβολή ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων έχει ως αποτέλεσμα, κατά την αρχή, την προσβολή της αξίας του ανθρώπου με εξευτελισμό ή διαπόμπευση. Η συνταγματικώς κατοχυρωμένη αρχή της αξίας του ανθρώπου αναδεικνύεται ως ο πυρήνας του δικαιώματος της προσωπικότητας αλλά και το θεωρητικό θεμέλιο για την προστασία των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Ωστόσο, το Εφετείο Αθηνών με την 3202/2007 έκρινε ότι η δημοσιοποίηση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων μέσω ζωντανής τηλεοπτικής εκπομπής δεν συνιστά ποινικό αδίκημα σύμφωνα με το άρθρο 22 παρ 4 του ν. 2472/97 καθώς εκλείπει η προϋπόθεση της ύπαρξης αρχείου ως στοιχείου της αντικειμενικής υπόστασης.

Κάθε είδους επεξεργασία προσωπικών δεδομένων συνιστά επέμβαση σε συνταγματικά προστατευόμενα δικαιώματα, όπως είναι το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής και το δικαίωμα της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας. Για να είναι συνταγματικώς ανεκτή όμως, η επέμβαση αυτή πρέπει να γίνεται σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας, να στηρίζεται δηλαδή σε νόμο και να μη γίνεται αυθαίρετα. Ισχύει δηλαδή η αρχή «nullumdatumsinelege». Η παρέμβαση του νομοθέτη με τη

θεσμοθέτηση διατάξεων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων αποσκοπεί συνεπώς στη νομιμοποίηση αυτής της επέμβασης και όχι στην θέσπιση απόλυτων περιορισμών άλλων δικαιωμάτων όπως είναι ιδίως το δικαίωμα της πληροφόρησης χάριν της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Σε περίπτωση σύγκρουσης της ελευθερίας πληροφόρησης των ΜΜΕ με άλλο έννομο αγαθό και από την στιγμή που η εναρμόνιση τους είναι ανέφικτη πρέπει να σταθμιστεί η αξία της επιδιωκόμενης πληροφορίας και της μέσω αυτής διακινδυνεύσεως άλλου έννομου αγαθού³².

Δύσκολα ωστόσο η δημοσίευση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων μη δημόσιων προσώπων θα μπορούσε να θεωρηθεί σύμφωνη με τον ΓΚΠΔ. Αντιθέτως, η δημοσίευση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων δημόσιων προσώπων είναι ένα πιο συχνό φαινόμενο λόγω της θέσης τους στην κοινωνία και προς ικανοποίηση του δικαιώματος ενημέρωσης του κοινού. Σε απόφαση της η Αρχή αναφέρει ότι αναγκαίος όρος για το επιτρεπτό της δημοσιογραφικής επεξεργασίας ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων είναι να συνδέονται τα συγκεκριμένα δεδομένα με την άσκηση του δημόσιου λειτουργήματος των προσώπων που αφορούν. Αυτό σημαίνει πως τα αποκαλυπτόμενα δεδομένα του ιδιωτικού βίου των προσώπων αυτών πρέπει να έχουν λάβει χώρα κατά την άσκηση των δημόσιων καθηκόντων τους ή να παρέχουν κρίσιμα αντικειμενικά στοιχεία όσον αναφορά την καταλληλότητα και την ικανότητα του υποκείμενου των δεδομένων να εκπληρώσει τα καθήκοντα του.³³

Στο συγκεκριμένο θέμα υπάρχει πλούσια νομολογία. Αρχικά, ενδιαφέρον παρουσιάζει η απόφαση του ΣτΕ 2848/2013 κατά την οποία η δημοσίευση πληροφοριών για την ερωτική ζωή των δημόσιων προσώπων δεν πρέπει να γίνεται με αναλυτική περιγραφή των στοιχείων αυτών, αλλά με απλή και λιτή αναφορά του γεγονότος. Επί προσθέτως σε απόφαση του ΑΠ 499/2013 έχει κριθεί ότι στην περίπτωση της δημοσίευσης από τον δημοσιογράφο ιδιωτικών επικοινωνιών που αφορούν την ερωτική ζωή δημόσιο προσώπου, παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας στην άσκηση ενημέρωσης του κοινού. Γενικότερα, η διείσδυση στα δεδομένα της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του υποκείμενου πρέπει να είναι η μικρότερη δυνατή στο πλαίσιο μιας εναρμονισμένης εφαρμογής της προστασίας της

---

³²Βλ ο.π .Καρακώστας Ι., (2012), σελ 194

³³ Βλ σχετικά απόφαση 41/2017 ΑΠΔΠΧ

ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής με την ελευθερία γνώμης και τους δικαιώματος στην πληροφόρηση.

2.7 Η δημοσίευση της δίκης

Τα δεδομένα ωστόσο που αναφέρονται σε ποινικές δίωξεις και καταδίκες συμπεριλαμβάνονται στην ειδική κατηγορία δεδομένων που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ 2 της Σύμβασης 108 του Συμβουλίου της Ευρώπης, πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν ποινικές καταδίκες εντάσσονται στις ειδικές κατηγορίες πληροφοριών που δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο αυτοματοποιημένης επεξεργασίας παρά μόνο εφόσον προβλέπεται ειδικές εγγυήσεις. Η δημοσίευση πληροφορίας σε σχέση με παραβατικές συμπεριφορές τοποθετούνται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τόσο των μέσω ενημέρωσης όσο και της πληροφορούμενης κοινής γνώμης. Το ζήτημα που ανακύπτει εδώ είναι αν ο δημοσιογράφος επικαλώντας το καθήκον του για ενημέρωση και το αντίστοιχο δικαίωμα του κοινού για πληροφόρηση μπορεί να δημοσιεύσει πτυχές της προσωπικότητας και δραστηριότητες του ατόμου που αποδοκιμάζονται από την έννομη τάξη.

Σύμφωνα με τις ρυθμίσεις του άρθρου 27 επ. και 243 παρ 2 επ. Κώδικα Ποινικής Δικονομίας η προκαταρκτική εξέταση και η διαδικασία που προηγείται της άσκησης της ποινικής δίωξης δεν περιλαμβάνονται στην υπό στενή έννοια της ποινικής δίωξης και ως εκ τούτου φαίνεται καταρχήν να βρίσκονταν εκτός της ενισχυμένης προστασίας που επιφυλάσσεται στα ευαίσθητα δεδομένα.

Η έκθεση ενός παραβάτη στη δημοσιότητα στο στάδιο που δεν έχει υπεισέλθει ακόμη η δικαστική απόφαση εγείρει ζητήματα ως προς τις επιπτώσεις της έκθεσης αυτής για την κρίση της υπόθεσης και για την απόλαυση του δικαιώματος ενός προσώπου στην δίκαιη δίκη³⁴. Τα δημοσιεύματα των ΜΜΕ με την απλή αναφορά των στοιχείων του κατηγορουμένου επί τυχόν ενοχή του ή μη μπορούν όχι μόνο να επηρεάσουν την κοινή γνώμη, αλλά ακόμη και την κρίση των δικαστών που

---

³⁴ Βλ ο.π Μήτρου Λ.,(2012) , σελ 47

έχουν αναλάβει την συγκεκριμένη υπόθεση παραβιάζοντας με αυτόν τον τρόπο το δικαίωμα του ατόμου στην αποτελεσματική δικαστική προστασία σύμφωνα με το άρθρο 20 παρ 1 του Σ. Για αυτόν τον λόγο στο άρθρο 8 παρ. 2 του Ν.3090/2002, θεσπίζεται η απαγόρευση δημοσιοποίησης από την τηλεόραση ή η κινηματογράφηση ή μαγνητοσκόπηση ή φωτογράφιση των προσώπων που οδηγούνται ενώπιον των δικαστικών ή εισαγγελικών ή αστυνομικών και λοιπών αρχών.

Τα ΜΜΕ οφείλουν να σέβονται συνεπώς την προσωπικότητα του κατηγορουμένου και να αποφεύγουν σχόλια ή κρίσεις σχετικά με την ενοχή του καθώς και απεικονίσεις που εμφανίζουν τον κατηγορούμενο αντιπαθή στην κοινή γνώμη, πριν από την έκδοση αμετάκλητης απόφασης. Έστω μόνο η αναφορά του ονόματος ως εμπλεκόμενου σε μια παραβατική πράξη αρκεί ώστε να συνιστά προσβολή της προσωπικότητας του, καθώς ήδη εξ αυτού θίγεται η υπόληψη του και μπορεί να υφίσταται πολλαπλή ζημία. Το δικαίωμα προς πληροφόρηση του κοινού επομένως κάμπτεται σε σχέση με το υπέρτερο δικαίωμα προστασίας της προσωπικότητας, όταν οι επίμαχες καταγγελίες διατυπώνονται όταν ακόμα εκκρεμούν οι εξεταστικές ή ανακριτικές διαδικασίες, οπότε κατά το στάδιο αυτό ισχύει το τεκμήριο αθωότητας του ελεγχόμενου. Σε τέτοιες περιπτώσεις πρέπει επίσης να συνυπολογίζεται το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου (άρθρο 6 παρ 2 ΕΣΔΑ) σε συνδυασμό με την αρχή της αναλογικότητας ως σταθμικού πλαισίου των μεγεθών αφενός του δικαιώματος της πληροφόρησης του κοινού και αφετέρου της προστασίας της προσωπικότητας του κατηγορούμενου³⁵.

Τέλος τα ΜΜΕ κατά την αναφορά απλά των γεγονότων θα πρέπει να υπενθυμίζουν στο κοινό ότι ο κατηγορούμενος είναι μόνο ύποπτος τελέσεως της φερόμενης ως διαπραχθείσας πράξεως και όχι δράστης. Η έκθεση άλλωστε λειτουργεί ως κύρωση που έχει ως σκοπό τον στιγματισμό του παραβάτη έναντι του κοινού το οποίο καλείται να συμμετάσχει σε αυτόν τον στιγματισμό και για αυτό χρίζεται ιδιαίτερης προσοχής.³⁶

---

³⁵ Βλ σχετική απόφαση (152/2017 ΑΠΔΠΧ)

³⁶ Βλ οπ Μήτρου Λ.,(2012),σελ 224

2.8 Παράνομη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων

Ερώτημα ανακύπτει εάν η απαγόρευση του άρθρου 370 Α παρ. 4 ΠΚ, αναφορικά με τη χρήση παρανόμως κτηθέντων αποδεικτικών μέσων, αφορά και στη χρήση παρανόμων κτηθεισών πληροφοριών στα μέσα μαζικής ενημερώσεως και συγκεκριμένα στον τύπο³⁷. Σύμφωνα με άρθρο 8 παρ 1 του π.δ 77/2003 απαγορεύεται η μετάδοση πληροφοριών που έχουν αποκτηθεί παράνομα. Η συλλογή των στοιχείων πρέπει να γίνεται με θεμιτά μέσα και όχι με την χρήση κρυφών καμερών ή ηχογραφήσεων εν αγνοία του υποκειμένου. Αλλιώς από Κοινωνία της Πληροφορίας θα μετατραπούμε σε Κοινωνία της Επιτήρησης. Επίσης με την δημοσίευση δεδομένων που έχουν παραχθεί παράνομα, θα ήταν σαν επιβράβευση για την παράνομη αυτή συμπεριφορά.

Αντιθέτως, η ΑΠΔΠΧ έχει δεχτεί ότι δεν την αφορά τόσο ο τρόπος της συλλογής των στοιχείων. Ζήτημα αποτελεί εάν είναι νόμιμη ή μη η δημοσιοποίηση³⁸, αν υπερέχει δηλαδή το δικαίωμα του κοινού για πληροφόρηση και το δημοσιογραφικό καθήκον. Η αρχή υιοθετεί την άποψη δηλαδή ότι η δημοσιοποίηση θα πρέπει να αξιολογηθεί αποκλειστικά με τα κριτήρια στάθμισης της σύγκρουσης μεταξύ των αντιτιθέμενων συμφερόντων και όχι σε συσχετισμό με την νόμιμη ή μη συλλογή των στοιχείων. Ο παράνομος χαρακτήρας της αρχής αίρεται εν προκειμένω κατά την αρχή επί την βάση της γενικής έννοιας του δικαιολογημένου συμφέροντος. Ενώ το ΣΤΕ με την σειρά του σε απόφαση του υποστηρίζει ότι δεν είναι νόμιμη δημοσίευση στα μέσα εικόνα που ελήφθη με κρυφά μέσα διότι αποτελεί περιορισμό του συνταγματικός προστατευόμενου δικαιώματος του εικονιζόμενου. Η Αρχή έχει κρίνει επίσης σε απόφαση της ότι είναι παράνομη η χρήση προσωπικών δεδομένων που αποκτήθηκαν παράνομα. Αυτό σημαίνει ότι η επεξεργασία είναι παράνομη είτε τα στοιχεία αποκτήθηκαν από τον ίδιο το δημοσιογράφο ή με την απλή συνδρομή του³⁹. Η επεξεργασία όμως που πραγματοποιήθηκε με την χρήση δεδομένων που αποκτήθηκαν παράνομα από τρίτον χωρίς την συμμετοχή του δημοσιογράφου, κρίνεται ως προς την νομιμότητα της με βάση τις σταθμίσεις του άρθρου 5 παρ. 2 στοιχ. ε' στην περίπτωση των απλών δεδομένων και του άρθρου 7 παρ. 2 ζ' στην

³⁷ Βλ. Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φ.,(2013), *Η πρακτική του ονομάζειν και ονειδίζειν μέσω της δημοσιοποιήσεως λιστών*, σελ 21

³⁸ Βλ σχετική απόφαση 43/2007, 70/2005, 26/2005 ΑΠΔΠΧ

³⁹ Βλ ενδεικτικά απόφαση (122/2012 ΑΠΔΠΧ)

περίπτωση των ευαίσθητων δεδομένων αντίστοιχα. Συμπερασματικά, παράνομη συλλογή δεδομένων δεν σημαίνει απαραίτητα και παράνομη δημοσίευση, ενώ νόμιμη συλλογή δεδομένων δεν σημαίνει απαραίτητα και νόμιμη δημοσίευση.

Κατά ακόμη νεότερη νομολογία του ΕΔΔΑ και θεωρία επιτρέπεται πλέον και η παράνομη συλλογή, αρκεί να γίνεται από δημοσιογράφο για λόγους δημοσίου ενδιαφέροντος, τούτο δε με το σκεπτικό ότι δεν μπορεί να γιγνώσκεται εκ των προτέρων το δημόσιο ενδιαφέρον που υπαγορεύει την δημοσίευση⁴⁰. Στο πλαίσιο του θεσμικού προνομίου της ενημέρωσης οι επαγγελματίες του τύπου απαλλάσσονται των υποχρεώσεων διαβουλεύσεως, υποβολής μελέτης αντίκτυπου, διορισμού υπεύθυνου προστασίας και τήρησης αχρείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας αφού το άρθρο 28 παρ 2 του ν.4624/2019 φαίνεται να τους απαλλάσσει από τα κατά το κεφάλαιο IV καθήκοντα υπεύθυνου και εκτελούντος την επεξεργασία.

Αρχικά, την άποψη αυτή υιοθέτησε μια σημαντική μειοψηφία στο ΣτΕ, στην πολυσχολιασμένη υπόθεση του λεγόμενου «φρουτάκια»: Τέως βουλευτής Αχαΐας, ο οποίος συνέβαινε να είναι και πρόεδρος της επιτροπής της Βουλής κατά του παράνομου τζόγου, βιντεοσκοπήθηκε με κρυφή κάμερα να παίζει ηλεκτρονικά παιχνίδια, μέρα μεσημέρι, σε κεντρικό κατάστημα της Πάτρας. Το δικαστήριο θεώρησε τότε ότι το κανάλι είχε παραβιάσει το δικαίωμα της ιδιωτικής ζωής του βουλευτή και επικύρωσε το πρόστιμο που το ΕΣΡ του είχε επιβάλει (ΣτΕ 1213/2010). Αντίθετα, η μειοψηφία που προανέφερα έκρινε ότι ήταν θεμιτή η προβολή του επίμαχου βίντεο. Και τούτο με την ορθή σκέψη ότι είναι δικαίωμα των ΜΜΕ να αποκαλύπτουν, ακόμη με παράνομη λήψη, τη ζωντανή εικόνα των πολιτικών προσώπων, που επιδεικνύουν συμπεριφορά αντίθετη, όπως επί λέξει έκρινε, «ως προς την εικόνα που εκείνα προβάλλουν για τον εαυτό τους»⁴¹.

---

⁴⁰Χριστοδούλου Κ.,(2020), *Δίκαιο προσωπικών δεδομένων: γενικός κανονισμός 679/2016 GDPR, εκτελεστικός νόμος 4624/2019, Ν 3471/2006 για δημόσια ηλεκτρονικά δίκτυα*, 2^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη

⁴¹Βλ Αλιβιζάτος Ν.,*Ιδιωτική ζωή και δημόσια εικόνα των πολιτικών*, <https://www.syntagmawatch.gr/trending-issues/nikos-alivizatos-idiotiki-zoe-kai-dimosia-eikona-politikon/> 21/05/2019

2.9 Η ταυτοποίηση του προσώπου

Τα ΜΜΕ κατά την ενημέρωση του κοινού για ζητήματα της επικαιρότητας πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικά για τυχόν ταυτοποίηση του προσώπου με την δημοσίευση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων. Δεν πρέπει να δημοσιεύεται καμία πληροφορία η οποία είναι ικανή να οδηγήσει στην ταυτοποίηση του προσώπου έστω και έμμεσα, διότι, και η πιθανότητα έμμεσης ταυτοποίησης όταν, όταν δεν είναι αμελητέα, καθιστά την πληροφορία προσωπικό δεδομένο⁴². Παράδειγμα αποτελεί η απόφαση 140/2012 κατά την οποία εφημερίδα δημοσίευσε προσωπικά στοιχεία της καταγγέλλουσας, η οποία είχε πέσει θύμα απάτης από μέντιουμ. Συγκεκριμένα, η εφημερίδα δημοσίευσε αυτολεξεί το κείμενο αγωγής της προσφεύγουσας με αναφορά του ονόματός της, επεξεργάστηκε προσωπικά της δεδομένα σε σχέση με την εξαπάτηση που υπέστη, την οικονομική της κατάσταση, καθώς και πληροφορίες σχετικά με την προσωπικότητά της. Εν συνεχεία, η εφημερίδα υποστήριξε ότι το γεγονός ενδιέφερε την κοινή γνώμη και το άρθρο είχε σκοπό την προστασία του δημόσιου συμφέροντος που υπερέχει των δικαιωμάτων της προσφεύγουσας. Όμως, η Αρχή έκρινε ότι η δημοσίευση του ονόματος της προσφεύγουσας, που δεν είναι καν «δημόσιο πρόσωπο», δεν συνεισφέρει σε κάποιον διάλογο δημόσιου ενδιαφέροντος, αλλά εν προκειμένω η ενημέρωση του κοινού για την εξαπάτηση της ανωτέρω από μελλοντολόγο, είχε τελικώς ως συνέπεια τη μείωση της υπόληψης της⁴³. Η Αρχή έχει κρίνει ότι η δυνατότητα ταυτοποίησης ενός προσώπου πρέπει να εξετάζεται διασταλτικά καθώς η βούληση του νομοθέτη είναι να εξασφαλίζεται αποτελεσματική προστασία του υποκείμενου των δεδομένων. Περαιτέρω, η ομάδα εργασίας του άρθρου 29 έχει προτείνει 3 εύστοχα κριτήρια για την ταυτοποίηση του προσώπου με την πληροφορία. Συγκεκριμένα, αναφέρεται πρώτον στο κριτήριο του περιεχομένου, όταν δηλαδή, η πληροφορία αναφέρεται ευθέως στο υποκείμενο των δεδομένων. Δεύτερο κριτήριο αποτελεί εκείνο του σκοπού. Σύμφωνα με αυτό το κριτήριο μια πληροφορία αποσκοπεί εκ της φύσεως της να επηρεάσει με οποιονδήποτε τρόπο το πρόσωπο, και τέλος το κριτήριο του αποτελέσματος, όταν δηλαδή, μια πληροφορία έχει επιπτώσεις στα δικαιώματα ή στα συμφέροντα ενός προσώπου οδηγώντας με αυτόν τον τρόπο στην ταυτοποίηση του.

⁴² Βλ ενδεικτικά απόφαση 41/2017 ΑΠΔΠΧ

⁴³ Βλ σχετική απόφαση 140/2012 ΑΠΔΠΧ

Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί η ενημέρωση από τα ΜΜΕ σχετικά με την εξέλιξη της πανδημίας. Είδη από το πρώτο κρούσμα του κορονοϊού αλλά μέχρι και πιο πρόσφατα σχετικά με την ανακοίνωση του πρώτου κρούσματος της μετάλλαξης Όμικρον στην Ελλάδα δόθηκαν στην δημοσιότητα πολλές πληροφορίες του ατόμου που είναι ικανές να οδηγήσουν στην ταυτοποίηση του. Έγιναν γνωστό το φύλο του προσώπου, η ηλικία του, το μέρος μόνιμης κατοικίας του, το επάγγελμα του και που είχε ταξιδέψει πρόσφατα. Όλες αυτές οι πληροφορίες βοηθούν στην ταυτοποίηση του προσώπου ειδικά αν διαμένει σε μια μικρή κοινωνία όπως συμβαίνει στην συγκεκριμένη περίπτωση. Φυσικά και έπρεπε να ενημερωθεί το κοινό για την ύπαρξη του πρώτου κρούσματος της μετάλλαξης, παρόλα αυτά το κοινό θα πρέπει να αρκείται στις αναγκαίες πληροφορίες.

Επομένως, τα ΜΜΕ πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικά κατά την σκιαγράφηση των προσώπων που σχετίζονται με ζητήματα της επικαιρότητας. Αφού ο συνδυασμός των ανακοινωθέντων στοιχείων ενός προσώπου σε ένα ευρύ κοινωνικό περιβάλλον, μπορεί να οδηγούν σε πλήρη ταυτοποίηση στο πλαίσιο μιας μικρής κοινωνικής ομάδας όπου όλα τα μέλη της γνωρίζονται μεταξύ τους. Για τον λόγο αυτό, προκειμένου να εξετασθεί αν έχει λάβει χώρα επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο αυτών των παραμέτρων που αφορούν την υπό κρίση επεξεργασία, διότι και η πιθανότητα έμμεσης ταυτοποίησης, όταν δεν είναι αμελητέα, καθιστά, καταρχήν, την πληροφορία προσωπικό δεδομένων⁴⁴ πληροφορίες δηλαδή που εξατομικεύουν ένα πρόσωπο.

2.10 Το δικαίωμα της ίδιας εικόνας

Τα έννομα αγαθά που περικλείονται στο δικαίωμα της προσωπικότητας (η τιμή, η ιδιωτική ζωή, η εικόνα, η σφαίρα του απορρήτου κ.ά.) δεν αποτελούν αυτοτελή δικαιώματα αλλά επιμέρους εκδηλώσεις, εκφάνσεις ή πλευρές του ενιαίου δικαιώματος επί της ίδιας προσωπικότητας, έτσι ώστε η προσβολή οποιασδήποτε εκφάνσεως της προσωπικότητας να σημαίνει και προσβολή της συνολικής έννοιας προσωπικότητα. Η εικόνα του ανθρώπου ανήκει όχι στο κοινό αλλά μόνο σε εκείνον

---

⁴⁴ Ετήσια έκθεση της αρχής 2017, σελ 107

που παριστάνει, και γι' αυτό η από άλλον αποτύπωση, με φωτογράφιση ή άλλον τρόπο ή η προβολή αυτής δημοσίως, χωρίς τη συναίνεση του εικονιζόμενου, αποτελεί, καθαυτή, παράνομη προσβολή της προσωπικότητας, δηλαδή του δικαιώματος επί της ίδιας εικόνας, και δεν απαιτείται να προσβάλλεται συγχρόνως και άλλο αγαθό της προσωπικότητας του, όπως το απόρρητο της ιδιωτικής του ζωής, ή η υπόληψη του.

Ο τύπος δεν μπορεί να δημοσιεύει την εικόνα ενός προσώπου χωρίς την άδεια του τελευταίου γιατί το δικαίωμα της προσωπικότητας περιλαμβάνει και το δικαίωμα της ίδιας εικόνας. Έχει κριθεί άλλωστε ότι «συνιστά παράνομη προσβολή της προσωπικότητας η λήψη της εικόνας του προσώπου με φωτογράφιση χωρίς την συναίνεση του προσώπου αυτού, εκτός αν πρόκειται για λήψη φωτογραφιών καθημερινής επικαιρότητας ή προσώπων που ανήκουν στην σύγχρονη ιστορία π.χ ΕφΑθ 3346/1996. Η λήψη φωτογραφίας ενός προσώπου ως μέλους του συνόλου των ατόμων που πήραν μέρος σε δημόσια εκδήλωση δεν προσκρούει καταρχήν στις διατάξεις προστασίας της προσωπικότητας. Η φωτογράφιση ενός ατομικώς προσδιοριζόμενου προσώπου επιτρέπεται μόνο όταν αυτό επιβάλλεται από τις ειδικές περιστάσεις χωρίς όμως να σημαίνει ότι επιτρέπεται χωρίς άλλο και η δημοσίευση της φωτογραφίας. Εάν η δημοσίευση επιβάλλεται λόγω δικαιολογημένου ενδιαφέροντος θα πρέπει να ληφθούν μέτρα ώστε να αποφευχθεί η αναγνώριση του απεικονιζόμενου προσώπου από το κοινό. Όσον αφορά τη λήψη φωτογραφιών, το Δικαστήριο κάνει τις εξής διακρίσεις: αν οι φωτογραφίες απεικονίζουν ιδιωτικές στιγμές ή την παρουσία του σε δημόσια συμβάντα, αν οι φωτογραφίες αποθηκεύονται σε αρχείο ή έστω συσχετίζονται με στοιχεία ταυτότητας, αν οι φωτογραφίες δημοσιεύονται η πρόκειται να δημοσιευθούν. Η χωρίς συναίνεση, φωτογράφιση η βιντεοσκόπηση με κινητά τηλέφωνα η παρακολούθηση με κάμερες σε δημόσιους χώρους η δημοσιοποίηση πληροφοριών αποτελούν μερικά φαινόμενα κινδύνων για την ιδιωτικότητα⁴⁵.

Το ΕΔΔΑ ερμηνεύοντας το άρθρο 8 της Σύμβασης έχει αποφανθεί ότι η παρακολούθηση των ενεργειών ενός ατόμου σε δημόσιο χώρο με την χρήση φωτογραφικού εξοπλισμού κατά την οποία δεν καταγράφεται η εικόνα του προσώπου δεν αποτελεί από μόνη της προσβολή του ιδιωτικού βίου του ατόμου. Από την άλλη

---

⁴⁵ Βλ. ο.π. Καμτσιδου Ι.,(2008) ,σελ 48

όμως η καταγραφή των δεδομένων και η συστηματική ή μόνιμη φύση των αρχείων μπορούν να θέσουν ζητήματα παραβίασης του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ.

Η καταγραφή, εξ άλλου, με κρυφά μέσα, εικόνας, η οποία έχει ως κύριο ή ως μοναδικό θέμα συγκεκριμένο πρόσωπο, συνιστά, κατ' αρχήν, προσβολή του δικαιώματος του προσώπου τούτου επί της εικόνας του, το δικαίωμα δε αυτό προστατεύεται, κατά τα ήδη εκτεθέντα, από τα άρθρα 9 παρ. 1 του Συντάγματος και 8 παρ.1 της Ε.Σ.Δ.Α., ως ιδιαίτερη έκφανση του δικαιώματος στο σεβασμό της ιδιωτικής ζωής. Επομένως, η μετάδοση δια της τηλεόρασεως ειδήσεως, της οποίας αποκλειστική ή κύρια πηγή αποτελεί εικόνα συγκεκριμένου προσώπου, καταγραφείσα με κρυφά μέσα, δεν μπορεί, κατ' αρχήν, να θεωρηθεί ως θεμιτή άσκηση του δικαιώματος του πληροφορείν, εφ' όσον η μεταδιδόμενη είδηση έχει ληφθεί υπό συνθήκες που στοιχειοθετούν προσβολή του δικαιώματος τρίτου επί της εικόνας του. Ως εκ τούτου, η μετάδοση της εν λόγω ειδήσεως μπορεί, κατ' αρχήν, να δικαιολογήσει την επιβολή από το Ε.Σ.Ρ. διοικητικής κυρώσεως από τις προβλεπόμενες στο άρθρο 4 παρ. 1 του ν. 2328/1995. Είναι, εν τούτοις, δυνατόν να κριθεί από το Ε.Σ.Ρ., κατόπιν ειδικής και πλήρως αιτιολογούμενης σταθμίσεως, ότι η μετάδοση ειδήσεως, με αποκλειστική ή κύρια πηγή εικόνα, καταγραφείσα με κρυφά μέσα, συνιστά θεμιτή άσκηση του δικαιώματος του πληροφορείν, επειδή ο προερχόμενος από τη μετάδοση της συγκεκριμένης ειδήσεως περιορισμός του δικαιώματος του εικονιζόμενου προσώπου επί της εικόνας του δικαιολογείται, εν όψει και της ιδιότητας του προσώπου τούτου, λόγω της συμβολής της μεταδοθείσης ειδήσεως σε συζήτηση γενικού ενδιαφέροντος (πρβλ. συναφώς την προμνησθείσα απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επί της υποθέσεως Von Hannover, ιδίως § 60 και επ.). Στην περίπτωση, όμως, κατά την οποία η μετάδοση της ως άνω ειδήσεως θεωρείται, για τους εκτεθέντες λόγους, ως θεμιτή άσκηση του δικαιώματος του πληροφορείν, τούτο δεν σημαίνει, άνευ ετέρου, ότι καθίσταται θεμιτή και η μετάδοση από την τηλεόραση της εικόνας που κατεγράφη με κρυφά μέσα και συνιστά την πηγή της θεμιτός μεταδοθείσης ειδήσεως. Τούτο δε διότι η μετάδοση από την τηλεόραση της εικόνας που ελήφθη με κρυφά μέσα αποτελεί περιορισμό του συνταγματικώς προστατευομένου δικαιώματος του εικονιζόμενου προσώπου επί της εικόνας του, κατά πολύ εντονότερο του περιορισμού που συνιστά για το εν λόγω δικαίωμα η απλή μετάδοση της ειδήσεως που έχει ως πηγή την επίμαχη, κρυφίως ληφθείσα εικόνα. Κατά συνέπεια, ο εντονότερος αυτός

περιορισμός του δικαιώματος του εικονιζομένου προσώπου επί της εικόνας του μπορεί να θεωρηθεί ως θεμιτή άσκηση του δικαιώματος του πληροφορείν, μόνον εάν το Ε.Σ.Ρ. θεωρήσει, κατόπιν ειδικής και πλήρως αιτιολογουμένης κρίσεως, ότι η θεμιτή, για τους εκτεθέντες λόγους, μετάδοση της συγκεκριμένης ειδήσεως είναι απολύτως αδύνατη ή ιδιαιτέρως δυσχερής χωρίς την μετάδοση της εικόνας που ελήφθη με κρυφά μέσα και αποτελεί την πηγή της ειδήσεως .Ως εκ τούτο το δικαίωμα ενός προσώπου στην προστασία της εικόνας του αποτελεί ένα από τα βασικά στοιχεία της προσωπικής του ανάπτυξης. Η πραγματική δε προστασία της εικόνας ενός προσώπου προϋποθέτει την συναίνεση του από την στιγμή της φωτογραφικής της λήψη και όχι μόνο από την στιγμή της πιθανής διάθεσης της εικόνας στο ευρύ κοινό. Π.χ reklos και danounis Ελλάδος.

Αν και η δημοσίευση φωτογραφιών στον τύπο αποτελεί πτυχή της ελευθερίας του, ενδέχεται να συντρέχει λόγος περιορισμού της τελευταίας ,ιδίως όταν οι φωτογραφίες περιλαμβάνουν προσωπικές ή ευαίσθητες πληροφορίες για συγκεκριμένο πρόσωπο ή την οικογένεια του. Το άτομο έχει το δικαίωμα να ελέγχει την εικόνα, τον λόγο κι εν γένει την παρουσία του στην δημοσιότητα. Για τα πρόσωπα αυτά, υπάρχει, όπως και για τους ιδιώτες, απόλυτη προστασία της εικόνας τους στον ιδιωτικό χώρο τους, καθώς και σε δημόσιο χώρο, προσιτό στο κοινό, όταν τα πρόσωπα αυτά έχουν, στον δημόσιο χώρο, υπαίθριο ή κλειστό, προσωπικές ή οικογενειακές στιγμές.

Μέρος Τρίτο

3.Η υπαγωγή του διαδικτύου στην ενημέρωση

Ο υπ' αριθμόν 3021/2002 εκτελεστικός νόμος της διάταξης 14 παρ 8 του συντάγματος, στο άρθρο 1 παρ 1δ περιλαμβάνει στην έννοια του ΜΜΕ και όποιον περιέχει «την παροχή μέσω του διαδικτύου υπηρεσιών οπτικοακουστικού περιεχομένου, εφόσον το περιεχόμενο αυτό έχει ενημερωτικό χαρακτήρα και ειδικότερα περιλαμβάνει, κατά το πρότυπο των έντυπων εφημερίδων, ειδήσεις για πολιτικά ή κοινωνικά ή οικονομικά ή πολιτιστικά ή αθλητικά γεγονότα και εκδηλώσεις, καθώς και άρθρα, σχόλια, συνεντεύξεις ή συζητήσεις για τα θέματα

αυτά» χωρίς όμως ο νόμος να μπορεί να κατισχύσει του Συντάγματος. Έντυπα είναι λοιπόν τα κείμενα βιβλίων, οι ηλεκτρονικές εφημερίδες και προκηρύξεις ,τα ηλεκτρονικά περιοδικά και φυλλάδια.

Στην σύγχρονη Κοινωνία της πληροφόρησης η πλειοψηφία των ατόμων ενημερώνεται πλέον μέσω του διαδικτύου, συγκεκριμένα με ηλεκτρονικές εφημερίδες, ιδιωτικά ιστολόγια ή ακόμα και με την χρήση των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης ανοίγοντας ένα νέο κεφάλαιο προβληματισμού σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων και αντικαθιστώντας τα παραδοσιακά ΜΜΕ ιδίως τον έντυπο τύπο. Η Αρχή έχει κρίνει επίσης ότι εμπίπτουν, ως αυτοματοποιημένη επεξεργασία, η διάθεση σε ιστοσελίδες στο Διαδίκτυο και οι δημοσίευση σε ηλεκτρονικές εφημερίδες⁴⁶. Η Αρχή έχει δεχθεί ότι η διάθεση προσωπικών δεδομένων στο διαδίκτυο – και μάλιστα μέσω μιας μηχανής αναζήτησης εφημερίδας – είναι ακόμη πιο επικίνδυνη και αυτό εξαιτίας των ιδιαίτερων κινδύνων που συνδέονται με τη φύση του διαδικτύου. Παρουσιάζεται μια δυσανάλογη παραβίαση των δικαιωμάτων του υποκειμένου των δεδομένων λόγω του ότι στο διαδίκτυο υπάρχει ελεύθερη, καθολική και μη ελεγχόμενη πρόσβαση χωρίς χρονικό περιορισμό σε κάθε είδους πληροφορίες σχετικά με ένα πρόσωπο, μέσω μιας τέτοιας επεξεργασίας το υποκείμενο των δεδομένων συνδέεται επ' αόριστον με μια παρελθούσα συμπεριφορά του, ενώ παράλληλα οι σχετικές πληροφορίες καθίστανται εύκολα προσιτές σε οποιονδήποτε τις αναζητήσει⁴⁷. Ως εκ τούτου, τα δεδομένα αυτά μπορεί να χρησιμοποιηθούν και για άλλους σκοπούς πέραν της άσκησης του πληροφοριών, έρευνα εργοδότη κατά τη διαδικασία πρόσληψης, δημιουργία προφίλ⁴⁸.

Η δικτυακή υπερδραστηριότητα που χαρακτηρίζει την εποχή μας έχει ήδη παραγκωνίσει σε μεγάλο βαθμό τα παραδοσιακά ΜΜΕ και έχει αλλοιώσει έννοιες όπως δημοσιογράφος και δημοσιογραφικός λόγος. Την ιδιότητα του δημοσιογράφου δεν την έχουν πλέον μόνο οι επαγγελματίες δημοσιογράφοι που εργάζονται στα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης συμπεριλαμβανομένων και των διαδικτυακών τους μορφών αλλά και όλοι όσοι μπορούν να έχουν πρόσβαση σε αυτά για τη διάδοση των στοχασμών τους, άρα δυνητικά όλοι όσοι έχουν στο Internet. Αρκεί η σύνδεση στο

⁴⁶ Βλ σχετικές αποφάσεις (165/2012, 16/2015, 17/2015, 41/2017 ΑΠΔΠΧ)

⁴⁷ Βλ. σχετική απόφαση (152/2017 ΑΠΔΠΧ)

⁴⁸ Βλ Ανθόπουλος Χ., Ψηφιακές πλατφόρμες και έλεγχος των περιεχομένων της πληροφόρησης online, <https://www.constitutionalism.gr/psifiakes-platformes-kai-elegchos-periexomenopliroforisonline/?hilite=%CE%B1%CE%BD%CE%B8%CE%BF%CF%80%CE%BF%CF%85%CE%BB%CE%BF%CF%83>

Internet, με οποιονδήποτε τρόπο και η εγγραφή σε κάποιο ΜΚΔ ή η δημιουργία μιας ιστοσελίδας ή ενός blog, για να γίνει κάθε χρήστης δημοσιογράφος του Internet, ο οποίος μπορεί με την σειρά του να μοιράζεται και να δημοσιεύει πληροφορίες, φωτογραφίες και βίντεο με το ευρύ κοινό.

3.1 Ιδιωτικά Ιστολόγια

Πρώτο πρόβλημα που θα μας απασχολήσει είναι αν ο κανονισμός περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων και ο Ν.4624/2019 εφαρμόζονται στα ιδιωτικά ιστολόγια καθώς και αν θα έπρεπε η νομοθεσία περί τύπου να ισχύει και σε εκείνα. Το ΔΕΚ μέσω μιας σειράς αποφάσεων του για τα προσωπικά δεδομένα έκρινε ότι η καταργηθείσα πλέον Οδηγία τύγγανε εφαρμογής ακόμα και στα ιδιωτικά ιστολόγια. Ο Άρειος Πάγος ωστόσο με την απόφαση ΑΠ 1425/2017 ξεκαθαρίζει το θέμα μια και καλή. Αρχικά έκανε σαφές τον διαχωρισμό μεταξύ δημοσιογραφικού περιεχομένου και ιδιωτικού περιεχομένου. Τα ΜΜΕ, έντυπες και ηλεκτρονικές εφημερίδες αποτελούν εκδοτικές επιχειρήσεις με επαγγελματίες δημοσιογράφους και με αυστηρή υπαγωγή σε κανόνες δεοντολογίας. Τα ιστολόγια αντιθέτως δημοσιεύουν και διακινούν περιεχόμενο που παράγεται από τον ίδιο τον χρήστη χωρίς να ακολουθεί την δημοσιογραφική δεοντολογία. Επομένως η απόφαση δέχεται ότι η ευθύνη του παρόχου για τις αναρτήσεις τρίτων είναι προτιμότερο να κριθεί με εφαρμογή του ΠΔ 131/2003, με το οποίο έγινε και η ενσωμάτωση της Οδηγίας 2000/31/ΕΚ για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο και όχι με την νομοθεσία περί τύπου. Η τυχόν προσβολή της προσωπικότητας ή αθέμιτης δημοσίευσης προσωπικών δεδομένων πρέπει να κρίνεται με βάση τις γενικές διατάξεις που απαιτούν υποκειμενική ευθύνη δηλαδή δόλο του κατόχου.

Ένα επιπλέον πρόβλημα που μας απασχολεί είναι εάν θεωρούνται οι χρήστες δημοσιογράφοι και επακόλουθα αν είναι φορείς της ελευθερίας της έκφρασης και φορείς του ενεργητικού δικαιώματος της ελευθερίας του Τύπου. Αν γίνει αποδεκτό ότι οι χρήστες φυσικά και είναι φορείς του δικαιώματος έκφρασης αλλά όχι της ελευθερίας τύπου τότε δεν θα εφαρμοστούν σε αυτούς οι «προστατευτικές περί τύπου διατάξεις» όπως και η απαγόρευση κάθε μορφής λογοκρισίας ενώ δεν θα μπορούν να επικαλεστούν και το δικαιολογημένο ενδιαφέρον για να απαλλαγούν από τις ευθύνες

τους σε περίπτωση προσβολής δικαιωμάτων τρίτων προσώπων, μια και δεν έχουν νόμιμη υποχρέωση πληροφόρησης του κοινού.⁴⁹

3.2 Τα «Νέα ΜΜΕ»

Οι ψηφιακές πλατφόρμες, όπως έχουν εξελιχθεί, δεν είναι μόνο «πλατφόρμες», δηλαδή ουδέτερες τεχνικές υποδομές που διευκολύνουν απλώς τη διακίνηση των περιεχομένων που παράγουν οι χρήστες τους, αλλά νέα ΜΜΕ που συμπληρώνουν ή υποκαθιστούν τη δραστηριότητα του τύπου και της ραδιοτηλεόρασης, και λειτουργούν, όπως ακριβώς και τα παραδοσιακά ΜΜΕ. Τα νέα Μέσα διαθέτουν τα χαρακτηριστικά που απαιτούνται για την συγκρότηση ενός μοντέλου δημόσιας επικοινωνίας που βασίζεται πάνω στην δημοκρατική συμμετοχή και την ελευθερία της έκφρασης και άρα σε μια στενότερη σύνδεση της δημόσιας ζωής με το δίκαιο και το ηθικό.⁵⁰ Οι πλατφόρμες όπως το Facebook ή το Twitter αποτελούν πλέον την κύρια πηγή δημοσιεύσεων άμεσων πληροφοριών ανεξαρτήτως προέλευσης της ανάρτησης, καθιστώντας τις πλατφόρμες αυτές ως εν δυνάμει εκδότες με πολύ μεγαλύτερη αναγνωσιμότητα από οποιονδήποτε κλασικό έντυπο ή εφημερίδα.⁵¹

Οι πλατφόρμες όμως αυτές δεν θα μπορούσαν να μείνουν άπρακτες μπροστά στην ολοένα και αυξανόμενη παραβίαση της ιδιωτικότητας των πολιτών. Αντιθέτως, οδήγησαν τις πλατφόρμες στην ανάπτυξη αλγοριθμικών εργαλείων που σκανάρουν τις προς ανάρτηση πληροφορίες προτού καν δημοσιευτούν ή αμέσως μετά την δημοσίευση. Αυτό όμως δεν είναι απολύτως αποτελεσματικό λόγω του μεγάλου όγκου των αναρτήσεων και των καθυστερήσεων που μπορεί να υπάρξουν. Ειδικά στην περίπτωση της δημοσίευσης προσωπικών δεδομένων, η αντίδραση της εκάστοτε πλατφόρμας πρέπει να είναι ταχύτατη, προτού υπάρξει αποθήκευση και αναδημοσίευση από τρίτο πρόσωπο. Αυτό είναι άλλωστε και βασικότερο επιχείρημα των υποστηρικτών της άποψης ότι τα ΜΚΔ έχουν μετατραπεί σε ΜΜΕ είναι ότι τα ΜΚΔ ασκούν πλέον «εκδοτικό έλεγχο» στα περιεχόμενα που δημιουργούν οι χρήστες

⁴⁹ Βλ. Δεληγιάννη Έ.(2012), *Δίκαιο και Επικοινωνία στα ιστολόγια (blogs) και στα Νέα Μέσα*, Νομικά ζητήματα, ηθική δεοντολογία της δημοσιογραφίας των πολιτών, Νομική βιβλιοθήκη, σελ 94

⁵⁰ Βλ. οπ. Δεληγιάννη Έ., σελ 88

⁵¹ Βλ. Ακητής Α.,(2020), *Ψηφιακή Ελεύθερη Έκφραση, Κράτος, Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης & Μηχανές Αναζήτησης μεταξύ ιδιωτικοποίησης του ελέγχου & ελέγχου του ιδιώτη*, Νομική Βιβλιοθήκη, σελ 106

τους και για τον λόγο αυτόν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως επιχειρήσεις μέσω ενημέρωσης. Χαρακτηριστικό παράδειγμα της άποψης αυτής είναι η περίπτωση του πρώην προέδρου των ΗΠΑ, Ντ.Τραμπ, όπου μετά από την προβολή ψευδών ειδήσεων σε ΜΚΔ, οι συγκεκριμένες πλατφόρμες έκλεισαν τους λογαριασμούς του, δίνοντας έναν ακόμα λόγο υποστήριξης ότι τα ΜΚΔ αποτελούν τα «Νέα» ΜΜΕ.

Ό,τι ισχύει για τα παραδοσιακά μέσα ενημέρωσης, όσον αφορά τις ευθύνες και τα καθήκοντά τους για τα περιεχόμενα τους, και για τα δικαιώματα των αναγνωστών, των ακροατών και των τηλεθεατών απέναντι σε αυτά, ιδίως –αλλά όχι μόνο– για το δικαίωμα τους στη μη παραπληροφόρηση, το οποίο ισχύει αδιακρίτως έναντι όλων των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης, θα πρέπει να ισχύει κατά μείζονα λόγο και για τις ψηφιακές πλατφόρμες, οι οποίες τείνουν σήμερα να κυριαρχήσουν στο σύστημα πληροφόρησης.

Μέρος Τέταρτο

4. Σύστημα προστασίας των υποκείμενων των δεδομένων

Ο κανονισμός ενίσχυσε την προστασία δεδομένων εισάγοντας καινοτόμες ρυθμίσεις και νέα δικαιώματα του ατόμου. Στο αναδυόμενο ψηφιακό οικοσύστημα τα προσωπικά δεδομένα αποτελούν μορφή νέου νομίσματος με σημαντική ανταλλακτική αξία⁵². Στόχος του κανονισμού είναι να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις της ψηφιακής εποχής με ενιαίο, συνεκτικό και καθολικό τρόπο περιορίζοντας στο ελάχιστο τις εθνικές αποκλίσεις και για αυτό προέβη στην θέσπιση αρχών νομιμότητας της επεξεργασίας και δικαιωμάτων των υποκειμένων. Η προστασία της ιδιωτικής ζωής του ατόμου αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα που αναγνωρίζεται και κατοχυρώνεται σε διεθνείς συμβάσεις συνταγματικές διατάξεις και δικαστικές αποφάσεις.⁵³

4.1 Το δικαίωμα πληροφοριακού αυτοκαθορισμού

Ένα δικαίωμα που έχουν τα πρόσωπα έναντι της κυριαρχίας των ΜΜΕ είναι αυτό του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού. Επαφίεται στην διακριτή ευχέρεια του προσώπου να αποφασίσει ποιές πληροφορίες που τον αφορούν θα κρατήσει απόρρητες και ποιές θα δώσει στην δημοσιότητα. Είναι εκείνος δηλαδή αποκλειστικά υπεύθυνος να αποφασίσει για την εξωτερική του εικόνα. Άλλωστε το δικαίωμα προστασίας προσωπικών δεδομένων συνεπάγει και το δικαίωμα κάθε ανθρώπου να μην καθίσταται πληροφοριακό αντικείμενο και να προσδιορίζει ο ίδιος ποιες πληροφορίες που τον αφορούν θα καταστούν γνωστές στο περιβάλλον, η ελευθερία του για λήψη αποφάσεων αλλά και η πραγματική του δυνατότητα να ενεργεί σύμφωνα με αυτές. Το αμυντικό δικαίωμα της πληροφορικής αυτοδιάθεσης βασίστηκε στο συλλογισμό ότι στην αξιοπρέπεια του ατόμου ως μέλους μιας ελεύθερης και δημοκρατικής κοινωνίας και στο γενικό δικαίωμα της προσωπικότητας συμπεριλαμβάνεται και η δυνατότητα αυτοκαθορισμού και η ελευθερία του ατόμου να αποφασίζει για το τι θα πράξει ή τι θα παραλείψει⁵⁴. Για το δικαίωμα πληροφοριακής αυτοδιάθεσης η αρχή δέχεται ότι αποτελεί ιδιαίτερη εκδήλωση του δικαιώματος της προσωπικότητας και απορρέει από τα άρθρα 5 παρ 1, 9 παρ 1 σε

---

⁵² Βλ. ο.π. Κανέλλος Λ., (2020), σελ 134

⁵³ Βλ οπ Κανέλλος Λ., (2020),σελ 87

⁵⁴ Βλ οπ Τσεβιάς Α., (2010),σελ 76

συνδυασμό με το 2 παρ 1 Σ το οποίο ανάγει σε πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας το σεβασμό και την προστασία της αξίας του ανθρώπου.⁵⁵

Το δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού όμως δεν είναι απόλυτο, μπορεί και αυτό με την σειρά του να περιοριστεί για λόγους υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος προβλέπονται στη σχετική νομοθετική ρύθμιση η οποία πρέπει να ανταποκρίνεται στην επιταγή της σαφήνειας των κανονιστικών ρυθμίσεων. Σκοπός άλλωστε του δικαιώματος του αυτοκαθορισμού δεν είναι μόνο η διαφύλαξη του απρόσβλητου μιας εκ των προτέρων οριοθετημένης σφαίρας αλλά η διαφύλαξη στο πεδίο της κυκλοφορίας των πληροφοριών, των προϋποθέσεων που είναι αναγκαίες προκειμένου το άτομο να έχει την δυνατότητα αυτοκαθορισμού του⁵⁶. Το δίκαιο δεν μπορεί να αποβλέπει στην θεσμοποίηση της απόλυτης απαγόρευση της συλλογής και επεξεργασίας προσωπικών πληροφοριών. Η αναγνώριση ενός δικαιώματος αυτοδιάθεσης των προσωπικών δεδομένων δεν μπορεί να σημαίνει την απόλυτη και απεριόριστη κυριαρχία του ατόμου στα προσωπικά του στοιχεία διότι οι πληροφορίες ακόμα και όταν αναφέρονται σε ένα συγκεκριμένο πρόσωπο αποτελούν μια απεικόνιση της κοινωνικής πραγματικότητας η οποία δεν συρρικνώνεται στο πρόσωπο αυτό και μόνο.

4.2 Αρχές νόμιμης επεξεργασίας

Εκτός από τα δικαιώματα του υποκειμένου, για να είναι θεμιτή η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων πρέπει να διέπεται από συγκεκριμένες αρχές. Σύμφωνα με το άρθρο 5 ΓΚΠΔ οι όροι νόμιμης επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα εξαρτώνται από την συνδρομή των εξής προϋποθέσεων. Πρώτον έχουμε την Αρχή της νομιμότητας σύμφωνα με την οποία τα δεδομένα πρέπει να αποκτηθούν με νόμιμο και θεμιτό τρόπο. Δεύτερον έχουμε την Αρχή του σκοπού όπου η επεξεργασία ή συλλογή δεδομένων γίνεται για προκαθορισμένο και σαφή σκοπό χωρίς να είναι δυνατή η περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων για διαφορετικό σκοπό πέραν του αρχικού για τον οποίον είχαν αποκτηθεί . Εξάιρεση αποτελούν η χρήση των δεδομένων αυτών για στατιστικούς σκοπούς ή όταν αποδεδειγμένα

---

⁵⁵ Βλ οπ. Ιγγλεζάκης Ι.,(2010) ,σελ 142

⁵⁶ Βλ ο.π Τσεβάς Α.,(2010),σελ 81

γίνονται για ερευνητικούς σκοπούς. Στην περίπτωση όμως που ο εκάστοτε οργανισμός ο οποίος έχει συλλέξει δεδομένα με βάση έννομο συμφέρον (π.χ σύμβαση) μπορεί να τα χρησιμοποιήσει για άλλον σκοπό με την προϋπόθεση να έχει ελέγξει μέσω κατάλληλης έγγραφης αξιολόγησης ότι ο νέος σκοπός είναι συμβατός με τον αρχικό. Αυτό γίνεται αφού ληφθούν υπόψη κριτήρια όπως η σχέση αρχικού και νέου σκοπού, νομικό πλαίσιο συλλογής, είδος δεδομένων και οι συνέπειες της περαιτέρω επεξεργασίας.

Στην συνέχεια σειρά έχει η Αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων δηλαδή τα δεδομένα πρέπει να είναι τα απολύτως απαραίτητα και σύμφωνα με τον σκοπό που δικαιολογεί την επεξεργασία τους. Η αρχή αυτή έχει ταυτόχρονα μια ποσοτική και μια ποιοτική διάσταση στο μέτρο που αφορά τόσο τον όγκο και την ποσότητα των δεδομένων όσο και τη διάρκεια της τήρησης των αρχών αυτών⁵⁷. Δεν είναι λίγες οι φορές όπου η Αρχή έχει κρίνει νόμιμη δημοσίευση αλλά δεν έχει τηρηθεί η αρχή της ελαχιστοποίησης. Συγκεκριμένα η απόφαση 15/2021 της Αρχής πραγματεύεται περιστατικό δημοσίευσης από εφημερίδα (σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή) κατασχεθέντων περιουσιακών στοιχείων γνωστής δημοσιογράφου. Η αρχή έκρινε ότι παρόλο που το δημοσίευμα αναφέρεται σε δημόσιο πρόσωπο και παρά τη δικαιολογημένη αναφορά του δημοσιεύματος στο γεγονός της κατάσχεσης, η τόσο αναλυτική περιγραφή των κατασχεθέντων κινητών πραγμάτων της καταγγέλλουσας αποτελεί μορφή επέμβασης στα δικαιώματα που συγκροτούν την συνταγματικώς προστατευόμενη ιδιωτική σφαίρα του προσώπου, η οποία κρίνεται ως μη νόμιμη διότι δεν παρίσταται αναγκαία για τον σκοπό ενημέρωσης του κοινού, και υπερβαίνει τα όρια που θέτει η αρχή της αναλογικότητας. Η απλή αναφορά του γεγονότος θα ήταν αρκετή. Άλλωστε σύμφωνα με την εν λόγω αρχή πρέπει να επιβάλλετε η λιγότερο επαχθή για το υποκείμενο επεξεργασία, ακόμη κι αν δεν είναι το ίδιο αποτελεσματική εν συγκρίσει προς μια υπερπεριεκτική επεξεργασία⁵⁸.

Η επεξεργασία επίσης πρέπει να είναι σύμφωνη με την Αρχή της ακρίβειας. Τα δεδομένα πρέπει να είναι ακριβή και να επικαιροποιούνται τακτικά έπειτα από διαβούλευση με το υποκείμενο αλλιώς θα υπήρχε η σύνδεση του ατόμου με μια είδηση που θα δημιουργούσε ανακριβή και ελλιπή εντύπωση για το πρόσωπό του, και ως επακόλουθο ψευδή ενημέρωση του κοινού. Πρέπει επίσης να λαμβάνονται όλα τα

---

⁵⁷ Βλ. ο.π Κανέλλος Λ., σελ 134

⁵⁸ Βλ. σχετική απόφαση ΑΠΔΠΧ 25/2020

κατάλληλα μέτρα ώστε να διαγράφονται τα δεδομένα που χαρακτηρίζονται ως ανακριβή.

Ύστερα, ακολουθεί η Αρχή περιορισμένου χρόνου αποθήκευσης. Όπως είναι λογικό τα δεδομένα δεν πρέπει να υπάρχουν για πάντα. Αντιθέτως πρέπει να διατηρούνται μόνο για όσο διάστημα απαιτείται από τον νόμο. Γενικά η νομοθεσία προβλέπει ανά κλάδο δικαίου και διαφορετικό χρόνο διατήρησης των δεδομένων. Ενώ υπάρχουν και περιπτώσεις όπου δεν προβλέπεται συγκεκριμένος χρόνος διατήρησης των δεδομένων, αλλά η περίοδος αποθήκευσης συνδέεται με τον χρόνο που απαιτείται για την επίτευξη του σκοπού για τον οποίο συλλέχτηκαν. Στην περίπτωση ωστόσο της δημοσίευσης των προσωπικών δεδομένων, δεν θα πρέπει να είναι πλέον προσβάσιμα από την στιγμή που δεν υπάρχει πλέον το δικαιολογημένο ενδιαφέρον του κοινού. Σε απόφαση της η Αρχή έχει αναφέρει ότι η σύνδεση ατόμου με μια είδηση που έλαβε χώρα για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του αναγκαίου για την ενημέρωση του κοινού οδηγεί σε παραπλανητική εντύπωση του ατόμου που αφορά. Ιδίως στην περίπτωση που έχουν αλλάξει πολλά μέχρι τότε⁵⁹. Μετά την επίτευξη του σκοπού αυτού πρέπει να καταστρέφονται. Εξαίρεση από την αρχή αυτή προβλέπεται στην περίπτωση κατά την οποία η επεξεργασία γίνεται για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον ή σκοπούς επιστημονικής, ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς. Τέλος η αρχή της ακεραιότητας όπου πρέπει να γίνεται η χρησιμοποίηση κατάλληλων τεχνικών ή οργανωτικών μέτρων κατά τρόπο που να εγγυάται την ασφάλεια των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων την προστασία τους από μη εξουσιοδοτημένα ή παράνομη επεξεργασία και τυχαία απώλεια, καταστροφή ή φθορά.

4.3 Δικαιώματα του υποκειμένου

Σε όλα τα στάδια της αναζήτησης μέχρι και την δημοσίευση αλλά και μετά από αυτή ο δημοσιογράφος θα πρέπει να σέβεται τα δικαιώματα του υποκειμένου. Ωστόσο ο εθνικός ν.4624/2019 στο άρθρο 28 παρ 2 έχει αναφέρει ότι δεν

---

⁵⁹ Βλ σχετική απόφαση 152/2017 ΑΠΔΠΧ

εφαρμόζεται το Κεφάλαιο ΙΙΙ του ΓΚΠΔ «Δικαιώματα του Υποκειμένου», στο βαθμό που είναι αναγκαίο. Δεν κατοχυρώνει δηλαδή την απόλυτη κατάργηση των δικαιωμάτων των υποκειμένων κατά την άσκηση δημοσιογραφικών σκοπών αλλά εξαρτάται την συγκεκριμένη περίπτωση και τα εκάστοτε πραγματικά περιστατικά.

4.3.1 Ενημέρωση του υποκειμένου.

Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 63 και άρθρα 12,13 και 14 ΓΚΠΔ το υποκείμενο των δεδομένων πρέπει να ενημερώνεται για τα πλήρη στοιχεία ταυτότητας και επικοινωνίας όσων συλλέγουν δεδομένα είτε από τον ίδιο είτε έμμεσα. Πρέπει επιπλέον να ενημερώνεται σε εύλογο χρονικό διάστημα ποια δεδομένα του συλλέγονται ,για ποιο λόγο συλλέγονται, για πόσο χρόνο, σε ποιους διαβιβάζονται τέλος θα πρέπει να ενημερώνεται στην περίπτωση παραβίασεως των δεδομένων του από τρίτους. Φυσικά αυτή η υποχρέωση αναιρείται όταν τα δεδομένα που έχουν συλλεχτεί για δημοσιογραφικούς σκοπούς αφορούν δημόσιο πρόσωπο ή το δικαίωμα για ενημέρωση του κοινού είναι υπέρτερο από την προστασία της ιδιωτικότητας του υποκειμένου.

4.5 Δικαίωμα εναντίωσης

Σύμφωνα με το άρθρο 21 ΓΚΠΔ το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να αντιτάσσεται ανά πάσα στιγμή στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν⁶⁰.Ο σκοπός του εν λόγω δικαιώματος είναι η προστασία του θιγόμενου συμφέροντος του υποκειμένου και η διασφάλιση του ελέγχου της νομιμότητας της επεξεργασίας⁶¹. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας είναι υποχρεωμένος να ικανοποιεί το δικαίωμα αντίρρησης των υποκειμένων των δεδομένων, εφόσον συντρέχει περίπτωση με αφαίρεση ολόκληρου του δημοσιεύματος ή των στοιχείων του ενδιαφερόμενου προσώπου, ή να απορρίπτει το σχετικό αίτημα με ειδική αιτιολογία, σε κάθε δε περίπτωση να απαντά εγγράφως εντός δεκαπέντε (15) ημερών

---

⁶⁰ Βλ. Παναγοπούλου- Κουτνατζή Φ. ,(2017), *Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων* 679/2016/ΕΕ , Εκδόσεις Σάκκουλα ,Αθήνα, σελ 102

⁶¹ Βλ. σχετική απόφαση 37/2015 ΑΠΔΠΧ

από την αίτηση του υποκειμένου των δεδομένων. Μέσω του δικαιώματος αυτού το υποκείμενο είναι σε θέση να ζητήσει την διευκρίνιση, την διόρθωση ή την διαγραφή των δεδομένων του. Άλλωστε και τα ψευδοί γεγονότα αποτελούν δεδομένα που μπορούν να επηρεάσουν υπέρμετρα το υποκείμενο δείχνοντας μια λανθασμένη εικόνα προς τα έξω. Παράδειγμα παραβίασης του δικαιώματος εναντίωσης αποτελεί η απόφαση 151/2017 της Αρχής , όπου δημοσίευμα σε ηλεκτρονική εφημερίδα αναφέρεται στη σύλληψη του προσφεύγοντος στο πλαίσιο εισαγγελικής έρευνας με την κατηγορία της ένταξης σε εγκληματική οργάνωση. Η επίμαχη πληροφορία κρίθηκε παρωχημένη σε σχέση με το χρόνο δημοσίευσής της και, στο μέτρο που ο προσφεύγων είχε πλέον αθωωθεί από Τριμελές Εφετείο Θεσσαλονίκης. Με αποτέλεσμα να δημιουργεί ανακριβή, ελλιπή και παραπλανητική εντύπωση για το πρόσωπό του. Ο υπεύθυνος της ηλεκτρονικής εφημερίδας δεν ικανοποίησε το δικαίωμα εναντίωσης του υποκειμένου ούτε με την έννοια της διαγραφής ούτε με την έννοια της διόρθωσης ούτε καν με την έννοια της αιτιολογημένης απάντησης σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 13 παρ. 1 του ν. 2472/1997, καθώς ουδέποτε απάντησε στην επιστολή διαμαρτυρίας του προσφεύγοντος, με την οποία ο τελευταίος ενημέρωσε για την έκδοση της αθωωτικής για το πρόσωπό του δικαστικής απόφασης και ζήτησε να αποσυρθεί το εν λόγω δημοσίευμα. Το δημοσίευμα παρέμεινε διαθέσιμο για μεγάλο χρονικό διάστημα, θίγοντας δυσανάλογα τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων, λαμβάνοντας υπόψη τους και τους ιδιαίτερους κινδύνους που συνδέονται με τη φύση του διαδικτύου.

4.6 Δικαίωμα στην λήθη

Δικαίωμα διαγραφής (άρθρα 4 παρ 3,12,18,19 ΓΚΠΔ) το άτομο μπορεί να ζητήσει τον περιορισμό της επεξεργασίας όταν αμφισβητεί την ακρίβεια των δεδομένων, όταν η επεξεργασία είναι παράνομη, όταν τα δεδομένα δεν χρειάζονται πλέον για τον σκοπό τον οποίο είχαν παραχθεί ή όταν το υποκείμενο τον δεδομένων έχει αντίρρηση ως προς την αυτοματοποιημένη επεξεργασία τους. Ο Ι. Ιγγλεζάκης αναφέρεται στο δικαίωμα να μη γίνεται αναφορά σε γεγονότα της ζωής που αφορούν το παρελθόν και δεν είναι πλέον επίκαιρα. Το δικαίωμα στη λήθη δεν είναι ένα

απόλυτο δικαίωμα αλλά υποχωρεί όταν υπάρχει δικαιολογημένο ενδιαφέρον του κοινού για πληροφόρηση.

Θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι το δικαίωμα στην λήθη επιφέρει 2 εκδοχές μια θετική και μια αρνητική. Πρώτον το δικαίωμα στην λήθη έχει ως αποτέλεσμα να διατηρεί το άτομο τον έλεγχο της μνήμης του παρελθόντος, η δυνατότητα αυτή του ατόμου αποτελεί την θετική έκφανση του δικαιώματος της λήθης. Ενώ η αρνητική έκφανση περιορίζεται στην υποχρέωση των τρίτων να μην χρησιμοποιούν πληροφορίες και να μην θυμίζουν γεγονότα τα οποία ανήκουν στο παρελθόν και το άτομο που αφορούν θέλει να λησμονηθούν. Το δικαίωμα στην λήθη διαμορφώθηκε με αφορμή την δημοσιοποίηση πτυχών του ιδιωτικού βίου προσώπων της επικαιρότητας στο βαθμό που η δημοσιοποίηση αυτή δεν στηρίζεται σε δικαιολογημένο ενδιαφέρον του κοινού και συνιστά παραβίαση του δικαιώματος της προσωπικότητας ή του δικαιώματος προστασίας της ιδιωτικής ζωής.

4.6.1 Το δικαίωμα στην λήθη στην ψηφιακή εποχή.

Με την πρόταση Κανονισμού για την Προστασία Δεδομένων που κατέθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 25/01/2012 για την αναθεώρηση της οδηγίας 95/46 ΕΚ, εισάγεται ρητά το δικαίωμα στην ψηφιακή λήθη στην διάταξη του άρθρου 17. Φυσικά το δικαίωμα στην λήθη με το δικαίωμα στην ψηφιακή λήθη διαφέρουν και αυτό γιατί το δικαίωμα στην ψηφιακή λήθη έχει πιο εμβλαωματικό χαρακτήρα και βρίσκει εφαρμογή εκ των υστέρων αφού έχουν συλλεχτεί τα προσωπικά δεδομένα με αποτέλεσμα να περιορίζει την περαιτέρω επεξεργασία και διάδοσή της.⁶² Στο ψηφιακό περιβάλλον η πρακτική εφαρμογή του δικαιώματος στη λήθη αφορά κυρίως την διαγραφή αποτελεσμάτων καθώς και δυσμενών αναφορών του ατόμου από τις μηχανές αναζήτησης υπό τον όρο ότι δεν θίγεται το δικαίωμα ενημέρωσης της κοινής γνώμης ούτε η πληροφορία αυτή είναι αναγκαία για ιστορικούς ή ερευνητικούς λόγους.

Η άσκηση του δικαιώματος της λήθης εκτείνεται στην διαγραφή όχι μόνο των δημοσιοποιημένων δεδομένων αλλά και των ψηφιακών ιχνών και ειδικότερα των συνδέσμων link και των αντιγραφών των δεδομένων προκειμένου να διασφαλιστεί

---

⁶²Βλ ο.π. Ιγγλεζάκης Ι., σελ 211

πλήρως η λήθη σχετικά με τις πληροφορίες που δημοσιοποιούν οι χρήστες στο διαδίκτυο ⁶³Ωστόσο ακόμα και αν διαγραφτούν τα δεδομένα από την αρχική σελίδα του διαδικτύου στην οποία δημοσιεύθηκαν είναι πολύ πιθανό να έχουν αναδημοσιευθεί σε άλλους δικτυακούς τόπους⁶⁴.Ο αρχικός χρήστης δηλαδή που δημοσιεύει τις πληροφορίες προσωπικού χαρακτήρα είναι ανίκανος να ελέγξει την διάθεση των πληροφοριών αυτών στο διηνεκές . Κάθε μηχανή αναζήτησης αποτελεί ενδιάμεσο κρίκο της αλυσίδας μεταξύ χρήστη και πρωτογενών πηγών πληροφορίας όπως ειδησεογραφικές ιστοσελίδες εφημερίδες⁶⁵.Επομένως τα επίμαχα στοιχεία παραμένουν ως ψηφιακά ίχνη του ατόμου στον κυβερνοχώρο. ⁶⁶ Η εκτεταμένη όμως χρήση του δικαιώματος αυτού μπορεί να περιορίσει σημαντικά το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού στις ηλεκτρονικά διακινούμενες πληροφορίες και με την πάροδο του χρόνου να οδηγήσει σε λογοκρισία με φυσικό επακόλουθο υποβιβάσει την εμβέλεια του διαδικτύου ως πλουραλιστικού εργαλείου ελεύθερης έκφρασης και επικοινωνίας.

Μέρος Πέμπτο

Κυρώσεις

Τα κράτη μέλη σύμφωνα με το άρθρο 84 του ΓΚΠΔ θεσπίζουν τους κανόνες σχετικά κυρώσεις που επιβάλλονται για παραβάσεις που προβλέπονται στον κανονισμό, ιδίως για τις παραβάσεις που δεν αποτελούν αντικείμενο διοικητικών προστίμων δυνάμει του άρθρου 83, και λαμβάνουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλιστεί ότι εφαρμόζονται. Οι εν λόγω κυρώσεις πρέπει να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

---

⁶³Βλ οπ Ιγγλεζάκης Ι.,σελ 213

⁶⁴Βλ οπ Ιγγλεζάκης Ι.,σελ 16

⁶⁵ Βλ οπ Κανέλλος Λ., σελ 152

⁶⁶ Βλ ο.π, Κανέλλος Λ., σελ 152

5.1 Διοικητικές Κυρώσεις

Κάθε εποπτική αρχή μεριμνά ώστε η επιβολή διοικητικών προστίμων να είναι αποτελεσματική, αναλογική και αποτρεπτική. Σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 2472/199, όταν υφίστανται παράβαση της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, οι διοικητικές κυρώσεις που μπορεί να επιβάλλει η Αρχή στον υπεύθυνο επεξεργασίας δεδομένων μπορεί να είναι η προειδοποίηση με αποκλειστική προθεσμία για άρση της παραβίασης, πρόστιμο ποσού, προσωρινή ανάκληση άδειας ή την καταστροφή αρχείου ή διακοπή επεξεργασίας και καταστροφή των σχετικών δεδομένων.

Ο έλεγχος ωστόσο του περιεχομένου των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών και η επιβολή των διοικητικών κυρώσεων ανήκουν πλέον στην αρμοδιότητα του ΕΣΡ. Συνεπώς, η αρμοδιότητα της Αρχής αναφορικά με τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα έχει περιοριστεί σε μεγάλο βαθμό και δεν εκτείνεται πλέον στη διάδοση προσωπικών δεδομένων μέσω ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών. Περαιτέρω, υφίσταται συντρέχουσα αρμοδιότητα της Αρχής και του ΕΣΡ, καθόσον αφορά μόνο στον έλεγχο της νόμιμης συλλογής και τηρήσεως του οπτικοακουστικού υλικού που έχει αποτελέσει αντικείμενο ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής⁶⁷. Επομένως στην περίπτωση αυτή τυγχάνει εφαρμογής η γενική αρχή του δικαίου *ne bis in idem*, σύμφωνα με την όποια απαγορεύεται η διπλή δίωξη ή καταδίκη εάν έχει εκδοθεί απόφαση επί της ουσίας της υποθέσεως από άλλο φορέα. Συνεπώς, όταν η Αρχή διαπιστώνει ότι το ΕΣΡ έχει ήδη εκδώσει απόφαση για τα αυτά πραγματικά περιστατικά και λόγους, περατώνει κάθε διαδικασία ελέγχου του ραδιοτηλεοπτικού μέσου.

5.2 Ποινικές κυρώσεις

Σύμφωνα με το άρθρο 38 παρ 1 του Ν. 4624/2019 ο οποίος, χωρίς δικαίωμα πρώτον επέμβει με οποιονδήποτε τρόπο σε σύστημα αρχειοθέτησης δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, και με την πράξη του αυτή λαμβάνει γνώση των δεδομένων

---

⁶⁷ Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φ., *Η ελευθερία του τύπου και η προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα*, Μελέτες- Γνωμοδοτήσεις, σελ 42

αυτών και δεύτερον τα αντιγράφει, αφαιρεί, αλλοιώνει, βλάπτει, συλλέγει, καταχωρεί, οργανώνει, διαρθρώνει, αποθηκεύει, προσαρμόζει, μεταβάλλει, ανακτά, αναζητεί πληροφορίες, συσχετίζει, συνδυάζει, περιορίζει, διαγράφει, καταστρέφει, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι ενός έτους. Ενώ στην παράγραφο 2 αναφέρεται ότι όποιος χρησιμοποιεί, μεταδίδει, διαδίδει, κοινολογεί με διαβίβαση, διαθέτει, ανακοινώνει ή καθιστά προσιτά σε μη δικαιούμενα πρόσωπα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία απέκτησε σύμφωνα με την περίπτωση α' της παραγράφου 1 ή επιτρέπει σε μη δικαιούμενα πρόσωπα να λάβουν γνώση των δεδομένων αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση, εάν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Ενώ αν οι πράξεις αυτές αφορούν δεδομένα ειδικών κατηγοριών του ΓΚΠΔ ή δεδομένα που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα ή τα σχετικά με αυτά μέτρα ασφαλείας του άρθρου 10 του ΓΚΠΔ, ο υπαίτιος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή έως εκατό χιλιάδες ευρώ, εάν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη.

5.3 Αστικές Κυρώσεις

Εφόσον η εκπομπή ή το δημοσίευμα συνεπάγεται παράνομη προσβολή της προσωπικότητας τίθεται και το ζήτημα της εφαρμογής των άρθρων 57-59 του ΑΚ. Ως παράνομη προσβολή της προσωπικότητας νοείται κάθε επέμβαση στην προσωπικότητα του άλλου ακόμη και αν δεν συνιστά παράβαση συγκεκριμένου απαγορευτικού ή επιτακτικού κανόνα δικαίου. Νομικά ή φυσικά πρόσωπα που παραβιάζουν τον νόμο είναι υποχρεωμένα προς πλήρη αποζημίωση σύμφωνα με τις διατάξεις περί αδικοπραξίας. Σε περίπτωση μάλιστα που προκληθεί ηθική βλάβη η ικανοποίηση γίνεται σύμφωνα με το άρθρο 932 του ΑΚ.

Συμπεράσματα

Την Αρχή συχνά έχουν απασχολήσει περιπτώσεις σύγκρουσης της ελευθερίας του τύπου και της πληροφόρησης του κοινού με το δικαίωμα σεβασμού στην ιδιωτικότητα και την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Σε τέτοιες περιπτώσεις μια *in concreto* οριοθέτηση των πεδίων εφαρμογής των συγκρουόμενων δικαιωμάτων, με *ad hoc* στάθμιση των αντιτιθέμενων συμφερόντων τίθεται επιβεβλημένη. Τα εν λόγω δικαιώματα είναι ισοβαρή με πολύτιμη αξία σε μια δημοκρατική κοινωνία, οπότε μια εκ των προτέρων επικράτηση του ενός δικαιώματος έναντι του άλλου δεν είναι επιτρεπτή. Επομένως η άρση τυχόν σύγκρουσης του δεν

πραγματοποιείται με μια αφηρημένη και σταθερή αξιολογική ιεράρχηση τους αλλά στηριζόμενη στις ειδικές περιστάσεις της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.

Με την άσκηση της συνταγματικά προστατευόμενης δραστηριότητας των ΜΜΕ θίγονται συχνά τα ατομικά δικαιώματα των προσωπικών δεδομένων αφού η εκπλήρωση των σκοπών της πληροφόρησης της κοινής γνώμης και της άσκησης του δημοσιογραφικού λειτουργήματος είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την συλλογή και τη δημοσιοποίηση πληροφοριών για τα πρόσωπα. Γίνεται αρχικά δεκτό ότι η συμμόρφωση των ΜΜΕ (παραδοσιακών και νέων) με το αυστηρό πνεύμα του ΓΚΠΔ είναι ασυμβίβαστη με το δημοσιογραφικό λειτούργημα, με μια προσεχτικότερη όμως ματιά διαπιστώνουμε ότι τα αντικρουόμενα αυτά έννομα αγαθά μπορούν να συνυπάρξουν αρμονικά διατηρώντας την κανονιστική τους εμβέλεια.

Σύμφωνα με τις αποφάσεις της Αρχής, κριτήρια ώστε να αποφασιστεί πιο τελικά έννομο αγαθό θα υπερτερήσει, αποτελεί ο χαρακτηρισμός του προσώπου, που αφορά η πληροφορία, ως «δημόσιου προσώπου» και η ύπαρξη δικαιολογημένου ενδιαφέροντος του κοινού. Θα πρέπει να ερευνηθεί επίσης κατά πόσο η συγκεκριμένη πληροφορία είναι αναγκαία για την διαμόρφωση της κοινής γνώμης επάνω σε ένα συγκεκριμένο θέμα και κατά πόσο εξυπηρετεί την ανάγκη ενημέρωσης του κοινού⁶⁸. Κατά την γνώμη που επικρατεί στην θεωρία και στην νομολογία του ΕΔΔΑ σχετικά με την νομιμότητα της δημοσίευσης είναι ότι αρκεί το δημόσιο ενδιαφέρον του κοινού χωρίς καν στάθμιση προς το συμφέρον του θιγόμενου ακόμη και όταν η συλλογή αποτελεί δικαστικώς διαγνωσθείσα ποινικώς κολάσιμη πράξη⁶⁹. Ουδέποτε όμως σε μια δημοκρατική κοινωνία δεν δημοσιοποιείται πλήρως η ιδιωτική ζωή του ατόμου δημόσιου ή μη. Στο άρθρο 5Α παρ 1 του Σ γίνεται αναφορά σχετικά με την δυνατότητα θέσπισης περιορισμών του δικαιώματος στην πληροφόρηση. Αναφέρεται δηλαδή στα άρθρα εκείνα με τα οποία συγκρούεται όπως είναι το δικαίωμα στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, το δικαίωμα του ιδιωτικού βίου, και το δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Με την χρήση της φράσης «οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να είναι απολύτως αναγκαίοι» μας δείχνει ένα προβάδισμα του δικαιώματος της πληροφόρησης. Τα αντικρουόμενα αυτά δικαιώματα δεν πρέπει να τελούν σε σχέση έντασης αλλά σε σχέση επαναπροσδιορισμού και αλληλοσυμπλήρωσης αφού αποτελούν εξίσου ουσιαστικές και αναγκαίες

⁶⁸ Βλ οπ .Καρακώστας Ι., (2012),σελ195

⁶⁹ Βλ οπ Χριστοδούλου Κ. (2020),σελ 179

προϋποθέσεις λειτουργίας μιας δημοκρατικής Κοινωνίας της Πληροφορίας. Επομένως θα πρέπει να βρεθεί η χρυσή τομή ανάμεσα τους ,η οποία κρίνεται ιδιαίτερα δυσχερής.

Κατά την στάθμιση των αντιτιθέμενων συμφερόντων θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τόσο η σημασία της ελευθερίας της έκφρασης, η οποία προσδίδει ιδιαίτερο βάρος στην αποστολή των ΜΜΕ σε μια δημοκρατική Κοινωνία, όσο και οι δεοντολογικοί κανόνες που περιλαμβάνονται στον νόμο και σε καταστατικά δημοσιογραφικών ενώσεων, οι οποίοι δεν δεσμεύουν πάντοτε τον δικαστή ,αλλά η παραβίαση τους μπορεί να θεμελιώσει το παράνομο καθώς και τα διεθνή κείμενα που με την σειρά τους έχουν διατυπώσει σχετικά με τη θέση και τις δραστηριότητες του τύπου και των ΜΜΕ. Θα πρέπει να βρεθούν κριτήρια τα οποία καθορίζουν την βαρύτητα των συμφερόντων που καλύπτει το άρθρο 14 του Σ και βάσει αυτών να γίνει η στάθμιση. Αφετηρία της αξιολογικής στάθμισης θα πρέπει να αποτελεί η απάντηση στο ερώτημα κατά πόσο και σε ποία έκταση μια πληροφορία είναι αναγκαία για την εκπλήρωση της αποστολής των ΜΜΕ, η οποία πραγματοποιείται με την συλλογή και διάδοση πληροφοριών και ειδήσεων. Στην συνέχεια ακολουθεί η διαπίστωση για τυχόν παραβίαση προσωπικών δεδομένων των υποκειμένων που αφορούν το δημοσίευμα και σε περίπτωση θετικής απάντησης σε ποίο βαθμό. Σε καμία περίπτωση δεν είναι επιτρεπτό να παραβιάζεται δυσανάλογα το δικαίωμα προστασίας των προσωπικών δεδομένων του ατόμου, προς επίτευξη του δικαιώματος ενημέρωσης του κοινού.

Κατά την αξιολόγηση του επιτρεπτού ή μη της παροχής πληροφοριών στα ΜΜΕ δεν ενδιαφέρει ο τρόπος με τον οποίο θα χρησιμοποιηθεί η πληροφορία στο μέλλον. Επί προσθέτως, οι δημοσιογράφοι συχνά αδιαφορούν για την επιρροή που θα έχει στο υποκείμενο η δημοσίευση των δεδομένων του και τα θυσιάζουν όλα στο βωμό του κέρδους και της αποκλειστικότητας. Κατά την κρίση μιας περίπτωσης προσβολής της προσωπικότητας μέσω των ΜΜΕ λαμβάνεται υπόψη η σοβαρότητα της έρευνας και η σκοπιμότητα της δημοσιότητας των επιδιωκόμενων πληροφοριών. Ο έλεγχος αυτός δεν μπορεί να ασκηθεί προληπτικά και αυτό γιατί πρώτον, η απόφαση για το αν και πως θα χρησιμοποιηθεί μια συγκριμένη πληροφορία εναπόκειται αποκλειστικά και μόνο στη διακριτική ευχέρεια των ΜΜΕ και δεύτερον διότι ένας προληπτικός έλεγχος της παροχής πληροφοριών και η κατ' επιλογήν παροχή τους σε σοβαρά έντυπα ή ραδιοτηλεοπτικούς σταθμούς με αποκλεισμό των

ψυχαγωγικών ή άλλων ελαφρών εντύπων ή ραδιοτηλεοπτικών σταθμών θα συνιστούσε μια αδιαμφισβήτητη κηδεμόνευση των ΜΜΕ από το κράτος, κάτι που απαγορεύεται από το ίδιο το Σύνταγμα. Επίσης δεν είναι δυνατόν να γίνεται εκ των προτέρων γνωστό από τους δημοσιογράφους τι θα ενδιαφέρει τι κοινή γνώμη και τι όχι.

Το Internet με την σειρά του, τείνει να καταστεί η κύρια πηγή πληροφόρησης, σε βάρος των παραδοσιακών μέσων ενημέρωσης, με πιο μεγάλο θύμα τον έντυπο τύπο, ο ρόλος του οποίου στο σύστημα πληροφόρησης τείνει να εξασθενήσει τελείως. Η εμφάνιση ωστόσο και των ΜΜΔ αποτελεί νέα πηγή πληροφόρησης και ταυτόχρονα νέο μέσω παραβίασης των προσωπικών δεδομένων του ατόμου, αλλοιώνοντας τις έννοιες της δημοσιογραφίας και του δημοσιογράφου. Μια άκρως προβληματική διάταξη που παραμένει, παρά την μερική αναπροσαρμογή της, είναι αυτή που διέπει την επεξεργασία δεδομένων από τα ΜΜΕ και στην οποία προτείνεται η μη εφαρμογή του δικαιώματος της λήθης στο πλαίσιο των δημοσιογραφικών δραστηριοτήτων. Πρόκειται κατεξοχήν για το πεδίο στο οποίο γνωρίζει εφαρμογή το «διαδικτυακό» αυτό δικαίωμα και η απόλειψη του από τον χώρο των ΜΜΕ θα υπονομεύει τα συνταγματικά του θεμέλια. Τα τεχνολογικά χαρακτηριστικά των νέων Μέσων δεν μπορούν πράγματι να καθορίσουν την χρήση των Μέσων αυτών ούτε και το περιεχόμενο που διακινείται από αυτά. Συμβάλουν όμως στον εκδημοκρατισμό της επικοινωνίας και άρα στην ίδια την ποιότητα της δημοκρατίας. Η φρενήρης ρυθμοί ανάπτυξης της ψηφιακής τεχνολογίας έχουν δώσει την δυνατότητα στους πολίτες να δημιουργήσουν ένα ψηφιακό βήμα αντίστοιχο του βήματος της αρχαίας αγοράς για να εκφέρουν δημόσιο λόγο σχετικά με τα θέματα που τους απασχολούν.

Τα κράτη μέλη, συνυπολογίζοντας τους νέους κινδύνους που προκύπτουν από την τεχνολογική εξέλιξη, πρέπει με την σειρά τους να προβλέπουν τις κατάλληλες εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις από την προστασία των προσωπικών δεδομένων, προκειμένου τα μέσα ενημέρωσης να επιτελούν το «θεσμικό» τους ρόλο σε μια δημοκρατική κοινωνία, ώστε να συνυπάρχουν, στο βαθμό που είναι αναγκαίο, αφενός τα δικαιώματα της ιδιωτικής ζωής και του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού και αφετέρου της ελευθερίας της έκφρασης και της πληροφόρησης. Το δίκαιο πρέπει να είναι σε θέση να κατευθύνει, να ελέγχει και σε περιπτώσεις ανάγκης να περιορίζει την τεχνολογία θεσπίζοντας κυρώσεις που θα λειτουργήσουν αποτρεπτικά στην

παραβίασή τους. Το περιεχόμενο της προσωπικότητας δεν μπορεί να προσδιοριστεί εκ των προτέρων και επακριβώς αλλά εν τέλει εμπλουτίζεται ως απόρροια των προσβολών που υφίσταται ένα πρόσωπο. Όπως προκύπτει από την νομολογία η αρχή εξετάζει τα ζητήματα διάδοσης προσωπικών δεδομένων από τα ΜΜΕ χωρίς να εμμένει στην εφαρμογή των κριτηρίων του νόμου αλλά με γνώμονα τις συνταγματικές διατάξεις που κατοχυρώνουν το δικαίωμα του πληροφοριακού αυτοκαθορισμού και το δικαίωμα πληροφόρησης.

Η αρχή προχωρά σε στάθμιση των δικαιωμάτων όχι μηχανιστικά αλλά αντλώντας τα κριτήρια από την νομολογία του ΕΔΔΑ ,τον εθνικό νόμο και πάντα υπό τον έλεγχο που απορρέει από την συνταγματική κατοχυρωμένη αρχή της αναλογικότητας. Η ιεράρχηση δικαιωμάτων σε γενικό επίπεδο δεν είναι νοητή, διότι όλα αποτελούν συγκεκριμενοποιήσεις της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και οποιαδήποτε ιεράρχηση θα οδηγούσε σε υποκειμενικές κρίσεις και σε πλήρη ανασφάλεια των δικαιωμάτων .Κρίσιμο ζήτημα ωστόσο είναι ότι δεν μπορεί να προσδιοριστεί εκ των προτέρων το πότε ένα δημοσίευμα θίγει την ιδιωτικότητα ενός προσώπου. Αντιθέτως αυτό αποφαίνεται αφού έχουν δημοσιευτεί τα προσωπικά δεδομένα του ατόμου, και έχει έρθει σε δύσκολη θέση το υποκείμενο.

Δεν μπορεί όμως να είναι όλα αντικείμενα προσβολών από τα ΜΜΕ .Τα όρια της ελευθερίας του τύπου σταματούν εκεί όπου ξεκινά ο εσωτερικός πυρήνας της προσωπικότητας, η οποία δεν είναι δεκτική σταθμίσεως με κανένα άλλο έννομο αγαθό. Δεν νοείται σε μια δημοκρατική κοινωνία η πλήρης δημοσιοποίηση του ιδιωτικού βίου, ούτε όμως η πλήρης κατάργηση της δημοσιότητας της κοινωνικής ζωής. Θα πρέπει να βρεθεί η ισορροπία. Η αρχή εξαρτώμενη από τις συγκυρίες τις κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης πρέπει να αποφασίσει τι τελικά θα υπερισχύσει, αν δηλαδή έχουν προτεραιότητα οι ανάγκες προστασίας των προσωπικών δεδομένων ή της ελευθερίας της πληροφόρησης βάση της αρχής του υπέρμετρου συμφέροντος και της αρχής της αναλογικότητας⁷⁰.Το δικαστήριο έχει τονίσει ότι η προστασία της ιδιωτικής ζωής και η ελευθερία της έκφρασης αξίζουν τον ίδιο σεβασμό και ως εκ τούτου, το περιθώριο εκτίμησης που αναγνωρίζεται στις εθνικές αρχές σε αυτές τις περιπτώσεις είναι το ίδιο είτε εξετάζουν μια περίπτωση από την οπτική της ιδιωτικής ζωής του ατόμου στο οποίο αναφέρεται το δημοσίευμα είτε από την οπτική της προστασίας της ελευθερίας του τύπου. Συνήθως τίθεται και το ερώτημα αν ο βαθμός

---

⁷⁰ Βλ ο.π. Μήτρου Λ.,(2012),σελ 112

της συγκεκριμένης προσβολής της ιδιωτικής σφαίρας είναι ανάλογος προς το προστατευόμενο, στην συγκεκριμένη περίπτωση δημόσιο συμφέρον της ενημερώσεως του κοινού ή αν αντίθετα η προσβολή είναι επαχθέστερη του αναγκαίου μέτρου⁷¹. Οι δύο κύκλοι του ιδιωτικού βίου και του ενδιαφέροντος του κοινού είναι σε μια δημοκρατική κοινωνία εν μέρει επάλληλοι.⁷²

Βιβλιογραφία

1. Ασκητής, Α. Γ. (2020). Ψηφιακή Ελεύθερη Έκφραση . Νομική Βιβλιοθήκη .
2. Δεληγιάννη, Έ. (2012). Δίκαιο και Επικοινωνία στα Ιστολόγια (Blogs) και στα Νέα Μέσα . Αθήνα : Νομική Βιβλιοθήκη .
3. Ιγγλεζάκης, Ι. Δ. (2004). Ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα . Αθήνα-Θεσσαλονίκη : Σάκκουλα.
4. Ιγγλεζάκης, Ι. Δ. (2014). Το δικαίωμα στην ψηφιακή λήθη και οι περιορισμοί . Αθήνα-Θεσσαλονίκη : Σάκκουλα.
5. Κ.Καρακώστας, Ι. (2012). Το Δίκαιο των ΜΜΕ . Νομική Βιβλιοθήκη.
6. Κανέλλος, Λ. Ι. (2020). The GDPR HANDBOOK για DPOs, Επιχειρήσεις & Οργανισμούς . Νομική Βιβλιοθήκη .

---

⁷¹ Βλ. Δαγτόγλου Π. ,(2012),Συνταγματικό δίκαιο Ατομικά δικαιώματα, Εκδόσεις Σάκκουλα , Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2012, σελ 522

⁷² Βλ ο.π Δαγτόγλου Π., (2012),σελ 523

7. Χριστοδούλου, Κ. (2020). Δίκαιο Προσωπικών Δεδομένων : γενικός κανονισμός 679/2016 GDPR, εκτελεστικός νόμος 4624/2019, Ν 3471/2006 για δημόσια ηλεκτρονικά δίκτυα ,2η Έκδοση . Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη .

8. Μήτρου Λ. (2012). Δίκαιο & Κοινωνία στον 21ο αιώνα, Η δημοσιότητα της κύρωσης ή η κύρωση της δημοσιότητας. Αθήνα-Θεσσαλονίκη : Σάκκουλα.

9. Δαγτόγλου, Π. Δ. (2012). Ατομικά Δικαιώματα, τέταρτη ενημερωμένη έκδοση . Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.

10. Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φ.,(2013), Η πρακτική του ονομάζειν και ονειδίζειν μέσω της δημοσιοποιήσεως λιστών. Αθήνα :Νομική Βιβλιοθήκη

10.Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Φ. (2010). Οι ιστότοποι Κοινωνικής Δικτύωσης ως Εθνική, Ευρωπαϊκή και Διεθνής πρόκληση της Προστασίας της Ιδωτικότητας. Αθήνα: Σάκκουλα .

11 .Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Φ. (2017). Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων. Αθήνα: Σάκκουλα.

12. Παπαδημητρίου, Γ. (2004). Δίκαιο & Κοινωνία στο 21ο αιώνα , Νέες τεχνολογίες και δικαιώματα . Αθήνα - Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα.

13. Σισιλιάνος, Λ.-Α. (2017). Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, ερμηνεία κατ'άρθρο, Δικαιώματα -Παραδεκτό-Δίκαιη κανοποίηση . Νομική Βιβλιοθήκη .

14. Τσεβάς Α. (2010). Προσωπικά δεδομένα και μέσα ενημέρωσης . Αθήνα - Κομοτηνή: Σάκκουλα.

15. Χρυσογόνος, Κ. (2016). Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα . 2017: Νομική Βιβλιοθήκη.

Ιστολόγια

1. Αλιβιζάτος Κ. Νίκος, Ιδιωτική ζωή και δημόσια εικόνα των πολιτικών , 27/5/2019

2. Χαράλαμπος Ανθόπουλος , Ψηφιακές πλατφόρμες και έλεγχος των περιεχομένων της πληροφόρησης online, Χαράλαμπος Ανθόπουλος

3. Βρεττού Χριστίνα, Το φαινόμενο SLAPP: Η πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για προστασία της ελευθερίας της έκφρασης